

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

**ΜΕΛΕΤΗ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΑ ΑΤΕΙ στο πλαίσιο του
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ
ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007 – 2013**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ: Τ.Ε.Ι. ΚΑΒΑΛΑΣ

2^ο ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ (τροποποιημένο)

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2008

ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5.	3
5.1 Ενσωμάτωση και λειτουργία της Πρακτικής Άσκησης μέσα στις δομές των Γραφείων Διασύνδεσης.	3
ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6.	14
6.1 Υφιστάμενη κατάσταση	14
6.2 Προετοιμασία – Οργάνωση	16
6.2.1 Ενημέρωση σπουδαστών	16
6.2.2 Επιλογή σπουδαστών	17
6.2.3 Τρόποι και κριτήρια εύρεσης επιχειρήσεων πρακτικής	18
6.2.4 Ο σπουδαστής βρίσκει μόνος του την επιχείρηση για πρακτική άσκηση	19
6.2.5 Γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος από το Τμήμα	19
6.3 Εφαρμογή Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης	19
6.3.1 Αμοιβή επόπτη του Τμήματος	21
6.3.2 Αμοιβή επόπτη της επιχείρησης	21
6.3.3 Αμοιβή σπουδαστή	21
ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7.	23
7.1.1. Αναμενόμενα Αποτελέσματα	23
7.1.2. Δείκτες παρακολούθησης-αξιολόγησης και εκροών - αποτελέσματος	27
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	31
- ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ	32
- ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΞΑΜΗΝΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	37

ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5.

5.1 Ενσωμάτωση και λειτουργία της Πρακτικής Άσκησης μέσα στις δομές των Γραφείων Διασύνδεσης.

Τα Γραφεία Διασύνδεσης που λειτουργούν στα ΤΕΙ παρέχουν ένα σημαντικό και πολύπλευρο έργο στην ενημέρωση των σπουδαστών και αποφοίτων των τμημάτων των Ιδρυμάτων σε διάφορα εκπαιδευτικά, επαγγελματικά και άλλα θέματα, αλλά και στην πληροφόρηση των παραγωγικών φορέων της ευρύτερης περιοχής τους για το στελεχιακό δυναμικό τους και τις εξελίξεις στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας. Τα περισσότερα από τα Γραφεία Διασύνδεσης, κυρίως των ΤΕΙ, ιδρύθηκαν και λειτούργησαν την τελευταία δεκαετία στα πλαίσια των προγραμμάτων ΕΠΕΑΕΚ μέσω των οποίων υλοποίησαν σημαντικές δράσεις, από τις οποίες ενδυναμώθηκε η οργάνωση και λειτουργία τους. Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν δράσεις που αφορούν τα Γραφεία αυτά καθ' αυτά, μεταξύ των οποίων και θέματα πρακτικής άσκησης, αλλά και προγραμμάτων ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας των νέων.

Με βάση την οργανωτική δομή των ΤΕΙ, οι υπηρεσίες των Γραφείων Διασύνδεσης προβλέπεται να παρέχονται, σε κάποιο βαθμό, μέσα από το Τμήμα «Σπουδών, πρακτικής άσκησης και σταδιοδρομίας» ή και σπουδαστικής μέριμνας όπως περιγράφεται στον οργανισμό διοικητικών υπηρεσιών των περισσότερων Τεχνολογικών Ιδρυμάτων (Αθήνας, Χαλκίδας, Λαμίας, Καλαμάτας, Ηπείρου, Δ. Μακεδονίας κλπ). Το Τμήμα αυτό, που αποτελεί απαραίτητη δομή για τη λειτουργία του ιδρύματος, έχει σαν αρμοδιότητα με βάση το σχετικό Π.Δ. να ασχολείται με τα σπουδαστικά θέματα, την πρακτική άσκηση των σπουδαστών, την αποτελεσματικότερη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή, την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων ή και την σπουδαστική μέριμνα.

Οι δράσεις των Γραφείων Διασύνδεσης των ΤΕΙ που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΕΑΕΚ I και II είχαν πιο συγκεκριμένο προορισμό από ότι το παραπάνω σχετικό Τμήμα των ΤΕΙ. Επικεντρώνονταν αποκλειστικά στο να αναπτύσσουν μηχανισμούς αμοιβαίας διαρκούς ενημέρωσης, καταγραφής αναγκών της οικονομίας και των δυνατοτήτων και ειδικεύσεων των φοιτητών και πτυχιούχων για την καλύτερη αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού της χώρας. Οι δομές αυτές λειτουργούν στην ουσία ως «συνδετικός κρίκος» μεταξύ της Εκπαίδευσης και της Παραγωγής αφού βρίσκονται σε διαρκή επαφή με Φορείς (όπως Επιμελητήρια, Ο.Α.Ε.Δ., Σ.Ε.Β., Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.), Υπουργεία, Οργανισμούς, Επιχειρήσεις και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, διευκολύνοντας έτσι τους πτυχιούχους του Ιδρύματος στο ξεκίνημα της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας με την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, όπως και στη διαβίου επαγγελματική τους πορεία, στη δυνατότητα αλλαγής θέσης εργασίας ή ακόμη και επαγγέλματος, καθώς και τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που αναζητούν υποψήφιους συνεργάτες. Τα Γραφεία Διασύνδεσης παρέχουν επίσης υπηρεσίες συμβουλευτικού χαρακτήρα για τους φοιτητές και τους πτυχιούχους σε θέματα σχετικά με τις

δυνατότητες επαγγελματικής τους αποκατάστασης και τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβούν προκειμένου να έχουν θετικά αποτελέσματα στην προσπάθειά τους για ανεύρεση μιας θέσης εργασίας και τον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας τους.

Καθημερινά συγκεντρώνουν πληροφορίες οι οποίες επεξεργάζονται και διαχέονται στους φοιτητές σχετικά:

- Με τις τάσεις που επικρατούν και τις προοπτικές που διαφαίνονται στο μέλλον για τις ανάγκες συγκεκριμένων επιχειρήσεων σε ανθρώπινο δυναμικό,
- Με τις δυνατότητες που υπάρχουν για πραγματοποίηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών σε τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Με τις ευκαιρίες μεταπτυχιακών σπουδών, υποτροφιών, κληροδοτημάτων, επιμορφωτικών σεμιναρίων κ.τ.λ..
- Με την εύρεση θέσεων απασχόλησης για εργασία ή πρακτική άσκηση σε οργανισμούς και επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να απασχολήσουν αποφοίτους από όλες τις περιοχές της χώρας.

Παράλληλες δράσεις με αυτές του Γραφείου Διασύνδεσης είναι και οι δράσεις Επιχειρηματικότητας που υλοποιούνται στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ και συγκεκριμένα τα προγράμματα: α) «Υποστήριξη επιχειρηματικών ιδεών μέσα από το Γραφείο Διασύνδεσης» και β) «Ενθάρρυνση επιχειρηματικών δράσεων και καινοτομικών εφαρμογών και μαθημάτων επιλογής φοιτητών ΤΕΙ», δράσεις που έχουν σαν σκοπό την ενθάρρυνση των φοιτητών και ιδιαίτερα των αποφοίτων-τελειόφοιτων για αυτοαπασχόληση ως μία ακόμη επαγγελματική διέξοδο. Οι υπηρεσίες που παρέχονται γενικά για την Επιχειρηματικότητα είναι κυρίως σχετικά μαθήματα, συμβουλευτική υποστήριξη και προσωπική πληροφόρηση σε θέματα επιχειρηματικότητας όπως:

- Οι προοπτικές ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας,
- Στοιχεία βιωσιμότητας επιχειρήσεων στην Ελλάδα,
- Οι διαδικασίες έναρξης επιτηδεύματος,
- Οι νομικές μορφές επιχειρήσεων και άλλα θεσμικά θέματα,
- Κατάλογοι των δημοσίων φορέων και κέντρων επιχειρηματικότητας,
- Τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των Τμημάτων,
- Οι δυνατότητες χρηματοδότησης επιχειρήσεων,
- Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη σχεδίων επιχειρηματικότητας.

Οι δράσεις των έργων πρακτικής άσκησης σχετίζονται με τις παραπάνω δράσεις των Γραφείων Διασύνδεσης και της επιχειρηματικότητας και έχουν κοινούς και συμπληρωματικούς στόχους, καθώς και με τα ευρωπαϊκά πρόγραμμα Erasmus και Leonardo Da Vinci, που είναι ευρύτερα κοινοτικά προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών για εκπαίδευση και πρακτική άσκηση των σπουδαστών σε ιδρύματα και επιχειρήσεις άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Είναι γεγονός ότι το Γραφείο Διασύνδεσης μόνο ή σε συνεργασία με το Γραφείο Δημοσίων σχέσεων μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην εξεύρεση θέσεων πρακτικής σε φορείς του εξωτερικού, αξιοποιώντας τους μηχανισμούς λειτουργίας του και τις διασυνδέσεις του με ιδρύματα και φορείς του

εξωτερικού. Να σημειωθεί ότι με βάση στοιχεία πρόσφατης μελέτης αξιολόγησης της πρακτικής άσκησης των ΑΕΙ (ΕΕΟ Group ΑΕ, 2007), η διεύρυνση των επιλογών πρακτικής άσκησης και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες είναι αίτημα της εκπαιδευτικής κοινότητας των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Η πρακτική άσκηση υποστηρίζεται επιστημονικά και διοικητικά από το Τμήμα με την εμπλοκή:

- α) Του υπευθύνου της πρακτικής άσκησης,
- β) Της επιτροπής πρακτικής άσκησης,
- γ) Των εποπτών πρακτικής άσκησης και
- δ) Της Γραμματείας του Τμήματος.

Ο υπεύθυνος της πρακτικής άσκησης είναι αυτός που έχει την επιστημονική ευθύνη για την υλοποίηση της δραστηριότητας στο σύνολο της και αυτός που προεδρεύει στην επιτροπή πρακτικής άσκησης. Η θεσμοθετημένη επιτροπή πρακτικής άσκησης είναι συνήθως 3μελής αποτελούμενη από τον υπεύθυνο πρακτικής άσκησης και 2 μέλη, που ορίζονται από το Τμήμα, από τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού. Σε κάποια Τμήματα η επιτροπή αυτή συμπληρώνεται άτυπα και με 2 εκπροσώπους των φοιτητών που ορίζονται από τον οικείο σύλλογο. Η Επιτροπή πρακτικής άσκησης έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

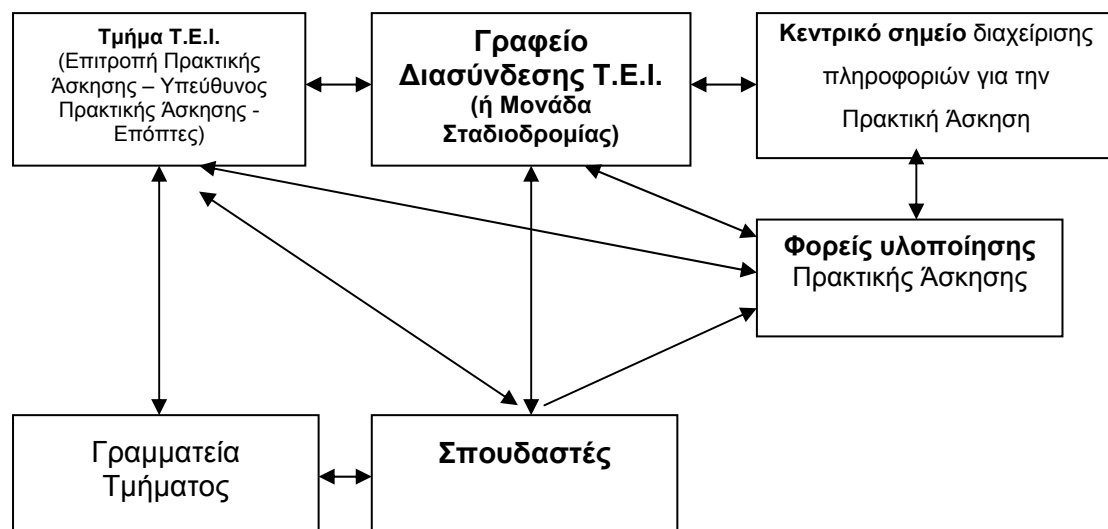
- Είναι υπεύθυνη για τον εντοπισμό θέσεων και την τοποθέτηση των φοιτητών στις θέσεις πρακτικής άσκησης,
- Προετοιμάζει τα έντυπα της πρακτικής άσκησης που συμπληρώνουν οι σπουδαστές,
- Δέχεται τις αιτήσεις των φοιτητών από τη Γραμματεία του Τμήματος μαζί με τις σχετικές βεβαιώσεις από τις οποίες προκύπτει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής αυτής υποχρέωσης,
- Στη συνέχεια αφού διαπιστώσει, τη συνάφεια του αντικείμενου της πρακτικής άσκησης με το γνωστικό αντικείμενο των σπουδών του φοιτητή/ σπουδαστή καθώς και την επάρκεια και καταλληλότητα της στελέχωσης σε επιστημονικό και λοιπό προσωπικό και την επάρκεια της υποδομής του φορέα, προτείνει την τοποθέτηση του στην προσφερόμενη θέση,
- Προτείνει στο Συμβούλιο του Τμήματος τον ορισμό επόπτη εκπαιδευτικού για την παρακολούθηση της πρακτικής.
- Κάνει την τελική αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης κάθε σπουδαστή και συντάσσει την έκθεση αναφορά στο Τμήμα,
- Αρχαιοθετεί το υλικό της πρακτικής και ενημερώνει βάσεις δεδομένων.

Ο επόπτης πρακτικής άσκησης έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- Επισκέπτεται και ελέγχει κατά διαστήματα τους χώρους υλοποίησης της πρακτικής άσκησης, το αντικείμενο εργασίας και την πρόοδο του ασκούμενου φοιτητή, και τον καθοδηγεί για την καλύτερη διεξαγωγή της,

- Συνεργάζεται με τον επόπτη του φορέα για την καλύτερη εκπαίδευση του φοιτητή,
- Ελέγχει το ημερολόγιο εργασιών στο βιβλίο πρακτικής άσκησης και συντάσσει και υπογράφει την τελική έκθεση αξιολόγησης.

Οι εμπλεκόμενες μονάδες / φορείς και χρήστες στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης των ΤΕΙ είναι: το Τμήμα, το Γραφείο Διασύνδεσης, οι φορείς υλοποίησης της πρακτικής άσκησης, οι ενδιαφερόμενοι σπουδαστές, καθώς και το προτεινόμενο κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών για την πρακτική. Ο τρόπος που συνδέονται αυτά μεταξύ τους φαίνεται στο Σχήμα 5.1.

Σχήμα 5.1. Διάγραμμα σύνδεσης εμπλεκόμενων μερών στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το Τμήμα με την Γραμματεία του, τον υπεύθυνο πρακτικής άσκησης και την Επιτροπή πρακτικής άσκησης παρεμβαίνει σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης της πρακτικής υποβοηθώντας τον σπουδαστή στην επιλογή, τοποθέτηση, παρακολούθηση και στη συνέχεια έγκριση υλοποίησης και αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης. Συνεργάζεται με το Γραφείο Διασύνδεσης αλλά και απευθείας με επιχειρήσεις και φορείς πρακτικής άσκησης ενημερώνοντας στη συνέχεια το Γραφείο Διασύνδεσης.

Το Γραφείο Διασύνδεσης ή Μονάδα Σταδιοδρομίας Σπουδαστών ΤΕΙ, όπως προτείνεται ευρύτερα να ονομασθεί, έχει το δικό του ρόλο στη συγκέντρωση και διάχυση των πληροφοριών που αφορούν τις θέσεις πρακτικής. Μπορεί να διοχετεύει την πληροφορία στα Τμήματα ή και απευθείας στους σπουδαστές, αλλά και στο κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών για την εξυπηρέτηση της πρακτικής με τον οποίο υπάρχει αμφίδρομη πληροφόρηση. Το Γραφείο Διασύνδεσης μπορεί να διοργανώνει με συστηματικό τρόπο ημερίδες ενημέρωσης για τους φοιτητές του Ιδρύματος, συχνά και με τη συμμετοχή εταιριών οι οποίες μπορούν να παρουσιάσουν τον τρόπο λειτουργίας και την πολιτική τους στο θεσμό αυτό. Επίσης, θα αναζητεί πρώτα σε επίπεδο περιφέρειας και μετά σε εθνικό επίπεδο θέσεις, χωρίς αυτό

να περιορίζει το ρόλο των Τμημάτων στην αναζήτηση και αξιολόγηση των θέσεων πρακτικής. Τα Γραφεία Διασύνδεσης λόγω της επαφής που έχουν με τις επιχειρήσεις και τους φορείς παραγωγής, και αξιοποιώντας την τεχνογνωσία τους, μπορούν να προτείνουν ευέλικτους τρόπους προσέγγισης εταιριών, μέσω των οποίων θα ενημερώνονται και για τα οφέλη που θα αποκομίσουν συμμετέχοντας στο πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης. Επιπλέον με ειδικές εκδηλώσεις (ημέρες καριέρας) μπορεί να δίνεται η δυνατότητα στις εταιρίες, σε καθορισμένες ημερομηνίες, να προσέρχονται στα Ιδρύματα, για να παρουσιάζουν τους στόχους τους, να πραγματοποιούν συνεντεύξεις και να επιλέγουν οι ίδιοι τους φοιτητές για πρακτική.

Το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών για την πρακτική άσκηση και το portal θα φιλοξενούνται στο ίδιο φυσικό μέσω (server). Οι χρήστες θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν ένα από τα δυο (σύστημα πρακτική ή portal) μέσα από το μενού πλοήγησης που θα τους εμφανίζετε στη σελίδα υποδοχής του συστήματος. Η περιγραφή της κεντρικής αυτής δομής γίνεται αναλυτικά στο πακέτο εργασίας 4. Στο portal του κεντρικού αυτού σημείου διαχείρισης έχουν πρόσβαση οι σπουδαστές των ΤΕΙ μέσω της μονάδας σταδιοδρομίας του ιδρύματος τους, βέβαια με την καθοδήγηση του προσωπικού που ασχολείται με την Πρακτική Άσκηση.

Οι φορείς υλοποίησης της πρακτικής απευθύνονται και συνεργάζονται με το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών πρακτικής όπως περιγράφεται αναλυτικά στο πακέτο εργασίας 4, με το Γραφείο Διασύνδεσης και με το ίδιο το Τμήμα. Σε κάθε περίπτωση συνεργασία ολοκληρώνεται με την καταχώρηση των δεδομένων στις βάσεις του Γραφείου Διασύνδεσης και την ενημέρωση του κεντρικού δικτυακού κόμβου (portal) για την πρακτική.

Οι σπουδαστές για τα θέματα πρακτικής απευθύνονται στο Τμήμα τους (επιτροπή πρακτικής άσκησης), στο Γραφείο Διασύνδεσης και μέσω αυτού στο κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών πρακτικής, χωρίς να τους αφαιρείται βέβαια το δικαίωμα να απευθύνονται απευθείας στις ίδιες τις επιχειρήσεις και τους άλλους φορείς, ενημερώνοντας και ενεργώντας στη συνέχεια μέσω του ΓΔ ή του Τμήματος τους.

Με βάση το ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα των ΤΕΙ τον κεντρικό ρόλο στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης έχει το Τμήμα. Σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε το Γραφείο Διασύνδεσης να αντικαταστήσει το ρόλο του Τμήματος στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Η σύνδεση της δραστηριότητας της πρακτικής άσκησης με τις δραστηριότητες του Γραφείου Διασύνδεσης δεν περιορίζει ούτε αλλοιώνει το ρόλο που έχει το Τμήμα στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εκπαιδευτικής αυτής δραστηριότητας. Θα μπορούσαν δράσεις που αφορούν την πρακτική άσκηση, όπως αυτά που θα πραγματοποιηθούν στα πλαίσια του «Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης», να

υλοποιηθούν πιο αποτελεσματικά μέσα από τις δομές των Γραφείων Διασύνδεσης των ΤΕΙ. Αυτό προκύπτει και από τη μελέτη αξιολόγησης της πρακτικής που υλοποιήθηκε από το ΕΠΕΑΕΚ (ΕΕΟ Group ΑΕ, 2007). Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλισθεί η συμπληρωματικότητα των έργων και θα εξοικονομηθούν έμμεσα πόροι για την υλοποίηση δράσεων που αφορούν γενικότερα τη λειτουργία των Γραφείων Διασύνδεσης ή μονάδων σταδιοδρομίας όπως θα μπορούσαν να ονομαστούν. Οι μονάδες αυτές θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν το έμπειρο προσωπικό τους και την τεχνογνωσία τους στη βελτιστοποίηση της αναζήτησης επιχειρήσεων για τοποθέτηση φοιτητών για πρακτική καθώς και στην παρακολούθηση της πορείας των φοιτητών στην αγορά εργασίας με αποτίμηση και του ρόλου της πρακτικής. Ο ρόλος του Γραφείου Διασύνδεσης (ή Μονάδας Σταδιοδρομίας) θα είναι κυρίως στη συνολική παρακολούθηση της πρακτικής άσκησης σε επίπεδο Ιδρύματος αλλά και στη σύνδεση του με το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών για συνεργαζόμενες επιχειρήσεις σε ότι αφορά την πρακτική άσκηση των φοιτητών σε εθνικό επίπεδο.

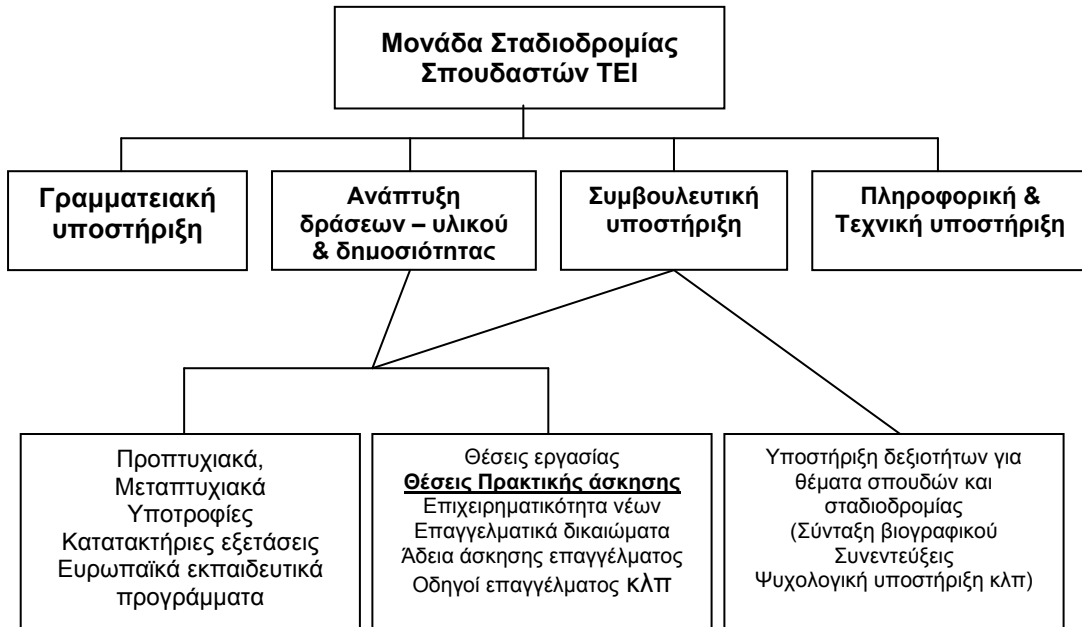
Η αναγκαιότητα της συνεργασίας Τμήματος και Γραφείου Διασύνδεσης στη μεγιστοποίηση του αποτελέσματος στην υλοποίηση της Πρακτικής άσκησης φαίνεται και από τα αποτελέσματα έρευνας της ΕΕΟ Group ΑΕ, (2007), σύμφωνα με τα οποία το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών (40%) δηλώνει ότι η αρχική πηγή ενημέρωσης για τις θέσεις πρακτικής είναι το Γραφείο Διασύνδεσης και ακολουθεί με 35% ο επιστημονικός υπεύθυνος, ο οποίος ταυτίζεται κατά κανόνα με τον υπεύθυνο πρακτικής άσκησης του Τμήματος. Στη διαδικασία της υλοποίησης της πρακτικής άσκησης, το Γραφείο Διασύνδεσης θα συγκεντρώνει και θα οργανώσει κατάλογο εταιριών που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον πρόσληψης φοιτητών για πρακτική άσκηση, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και θα ενημερώσει το ενδιαφερόμενο Τμήμα και το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών πρακτικής. Ο φοιτητής εκτός από το Τμήμα του μπορεί να προσέρχεται και στο Γραφείο Διασύνδεσης όπου με την καθοδήγηση του προσωπικού υποστήριξης του γραφείου, επιλέγει την επιχείρηση που κρίνει ότι του ταιριάζει (γνωστικό αντικείμενο, εντοπιότητα κλπ.) και συμπληρώνει την αίτηση ή την υποβάλλει μέσω του Internet. Στη συνέχεια, εάν η επιχείρηση κρίνει ότι ο αιτών είναι κατάλληλος, τον καλεί για συνέντευξη και ανάλογα τον επιλέγει ή όχι. Σε περίπτωση που ο σπουδαστής επιλεγεί από την επιχείρηση για πρακτική τότε το Γραφείο Διασύνδεσης ενημερώνει έγκαιρα το Τμήμα, το οποίο έχει και την αρμοδιότητα έγκρισης και τοποθέτησης του σπουδαστή.

Από την αξιολόγηση των δομών των Γραφείων Διασύνδεσης και των δράσεων που υλοποιήθηκαν μέσα από αυτά, φαίνεται ότι η συγκέντρωση όλων των υπηρεσιών σταδιοδρομίας, Πρακτικής Άσκησης και Επιχειρηματικότητας σε μια μονάδα θα οδηγούσε στον καλύτερο συντονισμό, στη συνέργια και στην αποφυγή επικαλύψεων των προγραμμάτων με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των σπουδαστών και αποφοίτων και στην αποτελεσματικότερη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή και την αγορά εργασίας. Η μονάδα αυτή θα μπορούσε να ονομάζεται «**Μονάδα Σταδιοδρομίας Σπουδαστών ΤΕΙ**» και θα περιλαμβάνει:

α) το Γραφείο Διασύνδεσης

**β) το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης και
γ) τη Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας**

Η Μονάδα Σταδιοδρομίας θα μπορούσε να δομηθεί στις υπηρεσίες και κατηγορίες δραστηριοτήτων που φαίνονται στο σχήμα 5.2.

Σχήμα 5.2. Διάγραμμα με τις υπηρεσίες και δραστηριότητες της προτεινόμενης Μονάδας Σταδιοδρομίας σπουδαστών ΤΕΙ.

Η Μονάδα Σταδιοδρομίας μπορεί να περιλαμβάνεται στον οργανισμό διοικητικών υπηρεσιών του ΤΕΙ ως αυτόνομη Μονάδα ή μονάδα ενταγμένη στο Τμήμα σπουδών, πρακτικής άσκησης και σταδιοδρομίας των ΤΕΙ.

Η Γραμματειακή υποστήριξη της Μονάδας Σταδιοδρομίας (αλληλογραφία, αρχειοθέτηση, σύνταξη εγγράφων, πρακτικών, εκθέσεων κλπ.) θα υλοποιείται από προσωπικό του ΤΕΙ που περιλαμβάνεται στο παραπάνω Τμήμα. Το προσωπικό αυτό θα υποστηρίζει γραμματειακά το Γραφείο Διασύνδεσης, το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης και τη Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας. Όπως είναι γνωστό, στα πλαίσια του «Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης» δεν προβλέπεται χρηματοδότηση για διοικητική υποστήριξη των δράσεων.

Η Ανάπτυξη δράσεων - υλικού και δημοσιότητας γραφείου θα έχει σαν αντικείμενο το σχεδιασμό και υλοποίηση εκδηλώσεων (ημερίδες, σεμινάρια, workshops, ημέρες καριέρας, ημέρες ενημέρωσης για θέματα πρακτικής άσκησης -υποτροφιών-κατατακτηρίων εξετάσεων κλπ). Το σχεδιασμό των ενημερωτικών φυλλαδίων και του έντυπου υλικού (επαγγελματικά δικαιώματα, ευρωπαϊκά προγράμματα, υποτροφίες, πρακτική άσκηση κλπ). Την αποδελτίωση και αρχειοθέτηση των εφημερίδων-περιοδικών από διάφορους φορείς, αλλά και την αναζήτηση νέων φορέων που θα παρέχουν χρησιμo-ανανεωμένο υλικό (νέα για μεταπτυχιακά, πληροφορίες κατατακτηρίων εξετάσεων - επιχειρηματικότητας - στατιστικές). Το σχεδιασμό

ερωτηματολογίων αξιολόγησης της πορείας του Γραφείου Διασύνδεσης. Τη συνεργασία με τις Γραμματείες των Τμημάτων. Την ενημέρωση των φοιτητών για τις υπηρεσίες και τα νέα του γραφείου. Την επικοινωνία με φορείς και ιδιωτικές επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση της σύνδεσης του γραφείου με την αγορά εργασίας. Την προώθηση επίσημης συνεργασίας με ιδιωτικές επιχειρήσεις και διάφορους φορείς για την ανάπτυξη των υπηρεσιών του Γραφείου. Τη δημοσιότητα και προβολή των έργων. Σε κάθε περίπτωση οι παραπάνω ενέργειες θα διατηρούν το διακριτό τους χαρακτήρα για κάθε πράξη (Διασύνδεση, Πρακτική άσκηση, επιχειρηματικότητα) και θα υλοποιούνται από το προσωπικό του κάθε έργου, που θα αποτελείται από μέλη προσωπικού του ΤΕΙ και εξωτερικούς συνεργάτες.

Η συμβουλευτική υποστήριξη θα έχει αντικείμενο την παροχή ομαδικών ή ατομικών υπηρεσιών για όλες τις υπηρεσίες του Γραφείου (μεταπτυχιακά, υποτροφίες, πρακτική άσκηση, θέσεις εργασίας, επιχειρηματικότητα, επαγγελματικά δικαιώματα, κατατακτήριες, Ευρωπαϊκά προγράμματα, κλπ). Οι υπηρεσίες αυτές θα παρέχονται με διακριτό τρόπο για κάθε πράξη που υλοποιείται μέσα από τη Μονάδα Σταδιοδρομίας. Σε ότι αφορά την πρακτική άσκηση η συμβουλευτική θα αφορά θέματα που σχετίζονται με την καλύτερη αξιοποίηση της πρακτικής άσκησης, τις επιχειρήσεις που δέχονται σπουδαστές για πρακτική, την επιλογή θέσης πρακτικής ανάλογα με το προφίλ του σπουδαστή και άλλα γενικότερα θέματα που αφορούν την πρακτική άσκηση και σχετίζονται με την αγορά εργασίας. Η συμβουλευτική θα παρέχεται στους σπουδαστές των Τμημάτων κάθε ειδικότητας μέσα από τη Μονάδα Σταδιοδρομίας με τη βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού (σύμβουλοι και επιστημονικοί συνεργάτες) και μέλη ΕΠ του ΤΕΙ που συμμετέχουν στην υλοποίηση του έργου της πρακτικής άσκησης.

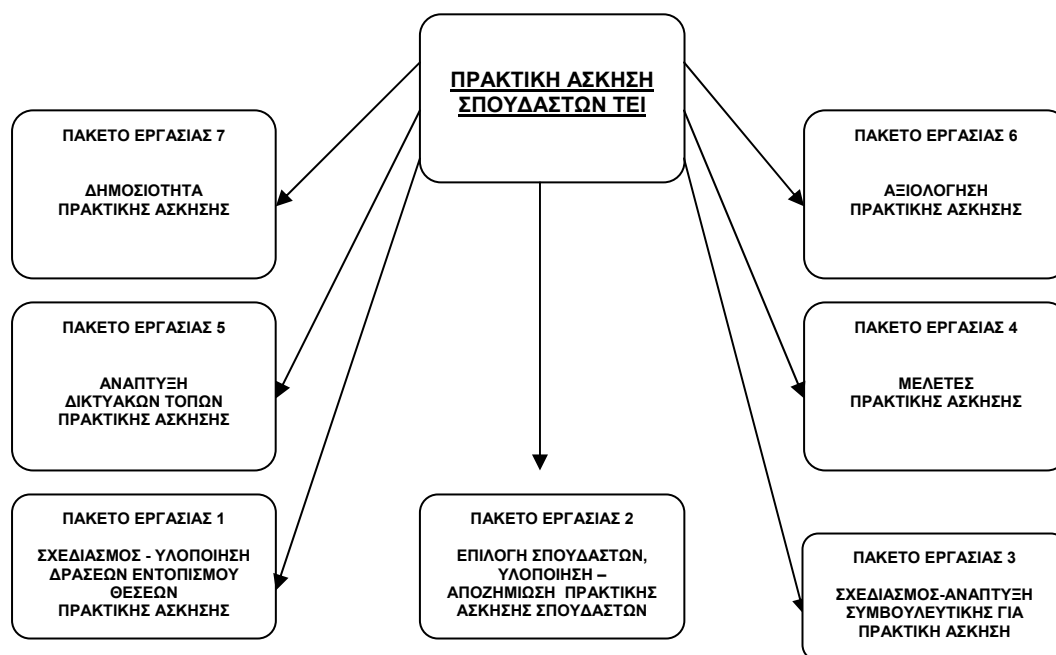
Η Πληροφορική & Τεχνική υποστήριξη θα έχει σαν αντικείμενο την υποστήριξη των πληροφοριακών συστημάτων και την ηλεκτρονική υποστήριξη των δραστηριοτήτων του γραφείου (ιστοσελίδα, τεχνική υποστήριξη, συντήρηση βάσης δεδομένων, διοργάνωση τηλεδιασκέψεων κλπ), καθώς και την υποστήριξη στο σχεδιασμό του έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού. Η υποστήριξη θα παρέχεται όπως και στη συμβουλευτική υποστήριξη με διακριτό τρόπο για κάθε έργο, από μέλη του ΤΕΙ που συμμετέχουν στο έργο ή άλλο εξειδικευμένο προσωπικό που θα προσληφθεί για το σκοπό αυτό. Σε ότι αφορά την πρακτική άσκηση η ηλεκτρονική επικοινωνία με το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών πρακτικής άσκησης αλλά και η επικοινωνία με τους σπουδαστές και επιχειρήσεις θα γίνεται από εξειδικευμένο προσωπικό της Μονάδας Σταδιοδρομίας.

Οι παραπάνω περιγραφόμενες δομές στο «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης», αν και φαίνεται ότι λειτουργούν ενιαία μέσα στη δομή της Μονάδας Σταδιοδρομίας, στην ουσία θα διατηρούν την οντότητα τους σε ότι αφορά την υλοποίηση των πακέτων εργασίας κάθε πράξης (σταδιοδρομία, πρακτική άσκηση καινοτομία και επιχειρηματικότητα).

Με βάση την εμπειρία από την υλοποίηση των έργων της πρακτικής άσκησης του ΕΠΕΑΕΚ I και II και από σχετικές μελέτες (ΕΕΟ Group A.E., 2007) φαίνεται ότι είναι αναγκαίο για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και

Δια Βίου Μάθηση» να γίνει αναδιάρθρωση των υποέργων του Τεχνικού Δελτίου Έργου της πρακτικής άσκησης περιλαμβάνοντας υποέργα όχι ανά Τμήμα αλλά ανά δράση. Ενας προτεινόμενος τρόπος δόμησης του νέου έργου πρακτικής άσκησης μπορεί να περιλαμβάνει τα παρακάτω πακέτα εργασίας που μπορεί ταυτόχρονα να αποτελούν και τα οριζόντια υποέργα του έργου (Σχ. 5.3):

- 1) σχεδιασμός-υλοποίηση δράσεων και εντοπισμός θέσεων Π.Α.,
- 2) επιλογή σπουδαστών, υλοποίηση, αποζημίωση της Π.Α.,
- 3) σχεδιασμός-ανάπτυξη συμβουλευτικής για Π.Α.
- 4) μελέτες Π.Α.
- 5) ανάπτυξη δικτυακών τόπων Π.Α.
- 6) αξιολόγηση Π.Α.
- 7) δημοσιότητα Π.Α.

Σχήμα 5.3. Ενδεικτική μορφή δράσης με ανάλυση σε πακέτα εργασίας.

Ο σχεδιασμός - υλοποίηση δράσεων εντοπισμού θέσεων πρακτικής άσκησης αφορά το σύνολο των Τμημάτων του ΤΕΙ και τον κεντρικό ρόλο, στα πλαίσια του προγράμματος, έχει το Γραφείο Πρακτικής άσκησης της Μονάδας Σταδιοδρομίας του ΤΕΙ. Το Τμήμα σε συνεργασία με το Γραφείο Πρακτικής αναπτύσσει μητρώο επιχειρήσεων που ικανοποιούν το περίγραμμα πρακτικής άσκησης, λαμβάνοντας υπόψη και σχετικές μελέτες που υλοποιούνται από τα αντίστοιχα πακέτα εργασίας της μονάδας σταδιοδρομίας του ιδρύματος. Ο εντοπισμός θέσεων πρακτικής άσκησης μπορεί ταυτόχρονα να γίνεται και από το Τμήμα. Στην ομάδα εργασίας του έργου συμμετάσχουν μέλη ΕΠ με σχετική εμπειρία στην πρακτική άσκηση του εμπλεκόμενου Τμήματος. Σε κάθε περίπτωση ο ρόλος του έργου, που εκτελείται μέσω του Γραφείου Διασύνδεσης, είναι διακριτός από αυτόν του Τμήματος σε ότι αφορά τις διαδικασίες που ακολουθούνται (επικοινωνία με επιχειρήσεις, κριτήρια κλπ). Το μητρώο πρακτικής άσκησης τηρείται στο σχετικό γραφείο.

Η επιλογή σπουδαστών, υλοποίηση – αποζημίωση πρακτικής άσκησης υλοποιείται από το Γραφείο Πρακτικής άσκησης και το Τμήμα. Το Γραφείο αρχικά παρεμβαίνει στις προβλεπόμενες από το έργο διαδικασίες για την αρχική επιλογή σπουδαστών σε θέσεις πρακτικής που έχει επιλέξει πολλές φορές και σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους σπουδαστές. Η τοποθέτηση των σπουδαστών για πρακτική άσκηση γίνεται στη συνέχεια από την επιτροπή πρακτικής άσκησης του Τμήματος με βάση τα τιθέμενα από το Τμήμα κριτήρια αλλά και από το έργο της πρακτικής, διακρίνοντας τους σπουδαστές που τοποθετούνται μέσω του προγράμματος. Η εποπτεία των πρακτικά ασκούμενων σπουδαστών γίνεται από μέλη ΕΠ των Τμημάτων, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την ΠΑ των Τμημάτων και επιπλέον με τις διαδικασίες που προβλέπει το πρόγραμμα.

Ο σχεδιασμός – ανάπτυξη συμβουλευτικής για πρακτική άσκηση αφορά το σύνολο των Τμημάτων και υλοποιείται από ομάδα έργου μέσα από τη Μονάδα Σταδιοδρομίας με τη βοήθεια επιστημονικών συνεργατών και συμβούλων του Γραφείου Πρακτικής άσκησης. Η παροχή των συμβουλευτικών αυτών υπηρεσιών είναι διακριτή από αυτή που μπορεί να παρέχεται γενικότερα για θέματα σπουδών από το Τμήμα, και είναι συμπληρωματική με τη συμβουλευτική που παρέχεται για τη σταδιοδρομία και την επιχειρηματικότητα μέσω των άλλων δυο δομών της Μονάδας Σταδιοδρομίας.

Τα πακέτα εργασίας που αφορούν τις μελέτες, την ανάπτυξη των δικτυακών τόπων, την αξιολόγηση και δημοσιότητα της πρακτικής άσκησης θα υλοποιηθούν μέσα από τη Μονάδα Σταδιοδρομίας του ΤΕΙ. με τη βοήθεια της σχετικής ομάδας εργασίας. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται ο κατακερματισμός υποέργων και δράσεων που δημιουργούν επιχειρησιακή πολυπλοκότητα στην υλοποίησή τους. Επιπλέον με την ένταξη του έργου στα πλαίσια λειτουργίας της Μονάδας Σταδιοδρομίας δίνεται η δυνατότητα για την καλύτερη υλοποίηση και συμπληρωματικότητα των ομοειδών δράσεων υποέργων διαφορετικών έργων που υλοποιούνται μέσω της κεντρικής αυτής μονάδας.

Συμπερασματικά, τα νέα έργα πρακτικής άσκησης θα πρέπει να σχεδιασθούν και να υλοποιηθούν μαζί με τις δράσεις έργων που αφορούν τη σταδιοδρομία και την επιχειρηματικότητα συνολικά υπό τη σκέπη μιας νέας δομής της «Μονάδας Σταδιοδρομίας». **Στο σχεδιασμό των δράσεων του έργου θα πρέπει να τηρηθεί το ισχύον θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης μέσω των Τμημάτων καθώς και ο διακριτός ρόλος του έργου στην επιστημονική, διαχειριστική και διοικητική λειτουργία της πρακτικής άσκησης.** Πιο συγκεκριμένα το έργο της πρακτικής μέσω του οριζόντιου υποέργου 2 (επιλογή σπουδαστών, υλοποίηση- αμοιβή πρακτικής άσκησης σπουδαστών) διαθέτει αριθμό θέσεων στα Τμήματα και συγκεκριμένες οδηγίες που αφορούν την υλοποίηση του προγράμματος. Στη συνέχεια τη σκυτάλη παίρνει το Τμήμα με τον επιστημονικό υπεύθυνο και την Επιτροπή πρακτικής άσκησης, οι οποίοι ακολουθούν τα προβλεπόμενα στο θεσμικό πλαίσιο και στους κανονισμούς των Ιδρυμάτων για την επιλογή και τοποθέτηση των σπουδαστών σε θέσεις πρακτικής. Η προσπάθεια του Τμήματος ενισχύεται από το Γραφείο Πρακτικής άσκησης της Μονάδας Σταδιοδρομίας του ΤΕΙ, το οποίο στο πλαίσιο των επαφών του με τους

παραγωγικούς φορείς, τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας γενικότερα, βρίσκει και κοινοποιεί στο Τμήμα, τους φορείς και στο κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών, τις θέσεις πρακτικής άσκησης που διαθέτουν. Το Τμήμα έχει κεντρικό ρόλο στην υλοποίηση της δράσης, ενώ ο ρόλος του Γραφείου Πρακτικής της Μονάδας Σταδιοδρομίας θα είναι κεντρικός και συντονιστικός των προσπαθειών των Τμημάτων σε ότι αφορά την εύρεση θέσεων πρακτικής, αλλά και των άλλων δράσεων που υλοποιούνται μέσω της Μονάδας Σταδιοδρομίας και είναι σε συνέργια ή συμπληρωματικότητα με την πρακτική. Η υλοποίηση του κεντρικού σημείου διαχείρισης θα μπορούσε να εντάσσεται και να χρηματοδοτείται στα πλαίσια του «Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης» σε ένα οριζόντιο έργο όπως είναι η οριζόντια δράση των Γραφείων Διασύνδεσης. Το οριζόντιο αυτό έργο θα υλοποιείται από κεντρικό ΤΕΙ. Άλλες δραστηριότητες που αφορούν την πρακτική άσκηση και εντάσσονται σε διαφορετικά υποέργα, όπως η δημοσιότητα, σχετικές μελέτες, η αξιολόγηση της πρακτικής κλπ, διατηρούν την αυτονομία τους στα πλαίσια υλοποίησης του έργου της πρακτικής, αλλά ταυτόχρονα σχεδιάζονται σε συνάρτηση και συνέργια με τις άλλες δραστηριότητες της Μονάδας Σταδιοδρομίας ώστε να μην υπάρχουν επικαλύψεις, ενώ ταυτόχρονα να ελαχιστοποιείται το κόστος και να μεγιστοποιείται η ωφέλεια.

Σε αυτά τα πλαίσια η πρακτική άσκηση μέσω της Μονάδας Σταδιοδρομίας του ΤΕΙ θα μπορεί, αξιοποιώντας την τεχνογνωσία και το στελεχιακό δυναμικό της Μονάδας, να εισάγει πειραματικά νέες διαδικασίες στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της δραστηριότητας, οι οποίες όμως δε θα έρχονται σε αντίθεση με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και τις προβλεπόμενες διαδικασίες πρακτικής μέσω των Τμημάτων. Η πρακτική άσκηση, είτε αυτή υλοποιείται μέσω του τακτικού προϋπολογισμού του ΤΕΙ είτε μέσω προγραμμάτων, δε διαφέρει ως προς τον επιδιωκόμενο εκπαιδευτικό στόχο, όμως νέες εισροές που συνδέουν την εκπαίδευση με την παραγωγή θα πρέπει να επιδιώκονται με τις νέες δράσεις. Μάλιστα τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν μέσω ΕΠΕΑΕΚ ή θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του «Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης» έρχονται ενισχυτικά να βελτιώσουν επιπλέον το θεσμό της άσκησης στο επάγγελμα και κατά συνέπεια θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλες τις δικλείδες για την επιτυχή καθοδήγηση και αξιολόγηση της.

ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6.

6.1. Υφιστάμενη Κατάσταση

Η υφιστάμενη κατάσταση στο χώρο της πρακτικής άσκησης ,έτσι όπως αποτυπώνεται στην εμπειρία και στα συμπεράσματα όλων των εμπλεκομένων σε αυτήν, αντανακλά μια σειρά προβλημάτων οργάνωσης και διαχείρισης ,τα οποία δυσχεραίνουν την ομαλή διεξαγωγή της. Περνώντας όμως από την απλή καταγραφή και αναφορά προβλημάτων στην κατάθεση προτάσεων βελτίωσης, παρατηρείται ότι όντως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και αναβάθμισης του θεσμού της πρακτικής άσκησης .

Οι προτεινόμενες αλλαγές συστηματοποιούνται με γνώμονα το τρίγωνο αλληλεπιδράσεων μεταξύ Φοιτητών, Επιχειρήσεων και Ιδρύματος και σχετίζονται με θέματα οργάνωσης ,συνεργασίας και διαχείρισης.

Συγκεκριμένα βελτιωτικές προτάσεις θα μπορούσαν να γίνουν σε όλες τις φάσεις ολοκλήρωσης της πρακτικής άσκησης. Ο σχεδιασμός της πρακτικής άσκησης στα πλαίσια της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 μπορεί να βοηθήσει στην προσπάθεια αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών.

Σχετική έρευνα(2007) για την Πρακτική άσκηση από το Γραφείο Διασύνδεσης του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας καταγράφει χαρακτηριστικά προβλήματα και προτείνει λύσεις :

«Ο σπουδαστής βρίσκει συνήθως μόνος του τον φορέα όπου θα ασκηθεί , βάζοντας κάποια προσωπικά κριτήρια, που δεν είναι πάντα καθαρά εκπαιδευτικά. Για το λόγο αυτό πρέπει να ειδωθεί ξανά το θέμα της πρακτικής και όσον αφορά την εύρεση θέσεων, (σημείο που καταλυτικά μπορεί να βοηθήσει το Γραφείο Διασύνδεσης) αλλά και όσον αφορά τη διασφάλιση προϋποθέσεων που συμβαδίζουν με τους στόχους της πρακτικής άσκησης (περίγραμμα πρακτικής άσκησης, αμοιβές, υγειονομικές και ασφαλιστικές απολαβές).

*Η εποπτεία της πρακτικής από την πλευρά των επιχειρήσεων είναι αρκετά καλή. Το πρόβλημα βρίσκεται στην **ελλιπή εποπτεία από την πλευρά του Τμήματος** , το οποίο πρέπει να παρακολουθεί την υλοποίηση της σύμβασης, να αποφασίζει για σχετικές αλλαγές, ακόμα και για λύση της σύμβασης. **Κάτι τέτοιο προϋποθέτει ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών του ΤΕΙ.** Για το λόγο αυτό πρέπει να επανέλθει το σύστημα της μείωσης του διδακτικού ωραρίου των καθηγητών- εποπτών (ή της υπερωριακής ανάθεσης έργου) και της κάλυψης οδοιπορικών για την εποπτεία των σπουδαστών, καθόσον η Πρακτική Άσκηση αποτελεί εκπαιδευτικό έργο. Μάλιστα η Πρακτική αντιστοιχεί - σε βαρύτητα διδακτικών μονάδων- με το ένα τρίτο εξαμήνου (κατ' εκτίμηση επτά με οκτώ ώρες και όχι μόνο δύο).*

Παρατηρήθηκε ότι ο **ιδιωτικός τομέας κυριαρχεί στις επιλογές των σπουδαστών**. Θα πρέπει λοιπόν το ενδιαφέρον των Τμημάτων να στραφεί στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, **αλλά με στρατηγική**, με προγραμματικές συμφωνίες και με προοπτική ευρύτερης συνεργασίας, πέρα από την πρακτική άσκηση. Όσον αφορά τις λιγότερο «γνωστές» στην αγορά εργασίας ειδικότητες, πρέπει α) να ανιχνευτούν οι λόγοι για τον περιορισμένο ενδιαφέρον των επιχειρήσεων (π.χ. έλλειψη επαγγελματικών δικαιωμάτων) β) να αναζητηθούν σε κάθε περίπτωση οι κλάδοι και οι επιχειρήσεις που θα μπορούν να απασχολήσουν τις νέες ειδικότητες και γ) να ενημερωθούν οι εν λόγω εργοδότες για το τι ακριβώς μπορεί να κάνουν στις επιχειρήσεις τους οι πρακτικά ασκούμενοι.

Ένα ακόμα συμπέρασμα της έρευνας έχει να κάνει **με την αξιοποίηση των γνώσεων και εμπειριών που αποκτούνται εντός και εκτός Τμήματος**. Θα πρέπει να διερευνάται η δυνατότητα να συνδυάζονται η πρακτική και η πτυχιακή εργασία. Επίσης, για να αποτελεί η πρακτική άσκηση πλεονέκτημα στην αγορά εργασίας και λόγω μελλοντικής πρόσληψης, **το Τμήμα πρέπει να έχει ως μόνιμο στόχο του τη σωστή επιλογή των επιχειρήσεων**, κι αν είναι δυνατόν εκείνων που διασφαλίζουν καλές επαγγελματικές προοπτικές στους πτυχιούχους του. Προφανώς πρέπει να αξιοποιηθούν σχετικές έρευνες και να χαραχθεί **στρατηγική προσέγγισης-προσέλκυσης εταιρειών, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων**: εκπαιδευτικών -σπουδαστών - Διοίκησης και Γραφείου Διασύνδεσης.

Κεφαλαιώδους σημασίας είναι τα συμπεράσματα για τη **συσχέτιση σπουδών και πρακτικής άσκησης**. Γενικά διάχυτη είναι η αίσθηση ότι υπάρχει σαφής σχέση με κάποιες ομάδες μαθημάτων και εργαστηρίων, αν και καταγράφηκαν και ορισμένες ενστάσεις. Σε κάθε όμως περίπτωση, είναι υποχρέωση των Τμημάτων **να ενημερώνονται συνεχώς για αυτό που ζητά η παραγωγή και η κοινωνία**, ώστε να χαράζουν αποδοτικές στρατηγικές. Να ακολουθούν μια **μέση πορεία δομικών και σταδιακών αλλαγών**, αποφεύγοντας είτε να αλλάζουν συνεχώς και κατά βούληση τα μαθήματα, είτε να διατηρούν επί δεκαετίες ένα απολιθωμένο πρόγραμμα σπουδών. Ειδικά στα Εργαστήρια το φαινόμενο είναι εντονότερο και μόνο αν όλα τα εργαστήρια παρέχουν υπηρεσίες και εκτός ΤΕΙ μπορούν να «συντονιστούν» με την αγορά. Από την άλλη, δεν πρέπει σε καμία περίπτωση τα ΤΕΙ να απεμπολήσουν τον εκπαιδευτικό και ερευνητικό τους χαρακτήρα, γιατί κάτι τέτοιο θα απαξιώσει και οποιαδήποτε άλλη προσφορά τους.

Σε τελική ανάλυση, φαίνεται ότι στα πλαίσια λειτουργίας τους, μπορούν τα Τμήματα να βελτιώσουν σημαντικά την πρακτική άσκηση των σπουδαστών, αποδεχόμενα το γεγονός ότι ο χώρος εργασίας είναι χώρος γνώσης».

6.2 Προετοιμασία – Οργάνωση

6.2.1 Ενημέρωση σπουδαστών

Τρόποι, διαδικασίες, χρόνος ενημέρωσης

Οι τρόποι και οι διαδικασίες ενημέρωσης των σπουδαστών όπως ημερίδες, διαλέξεις, σεμινάρια, οδηγός σπουδών, γραφείο διασύνδεσης, επιστημονικός υπεύθυνος τμήματος πρέπει να λειτουργούν συμπληρωματικά και να ενισχύονται αμοιβαία.

Η πρακτική άσκηση στα Ανώτατα πλέον ΤΕΙ είναι θεσμοθετημένη σύμφωνα με τον Ν.1404/83 αρθ.24 παρ.1,εδαφ.(ε) και πραγματοποιείται στο τελευταίο εξάμηνο σπουδών. Το ενδιαφέρον λοιπόν και οι ανησυχίες των σπουδαστών αρχίζουν να εκδηλώνονται μετά τη λήξη του ογδού εξαμήνου των σπουδών τους.

Το πρόβλημα της ενημέρωσης εστιάζεται σε δύο καθοριστικά σημεία:

Στο **πότε** και από **ποιόν** θα γίνει η ενημέρωση. Ο έγκαιρος χρόνος ενημέρωσης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ομαλή χωρίς καθυστερήσεις ροή του προγράμματος. Οι καθυστερήσεις μπορούν να προέρχονται,

- από την πλευρά των σπουδαστών,
- από την πλευρά των επιχειρήσεων,
- από την γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος.

Καταλληλότερος χρόνος ενημέρωσης θα μπορούσε να καθορισθεί πριν από την έναρξη των κύκλων της πρακτικής άσκησης, δηλαδή το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου (αφού έχει τελειώσει η Β' εξ εταστική του Φεβρουαρίου) για τον κύκλο που αρχίζει την 1^η Απριλίου και το πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου (κατά την διάρκεια της εξεταστικής του Σεπτεμβρίου) για τον κύκλο που ξεκινά την 1^η Οκτωβρίου.

Οι ανακοινώσεις για την ενημέρωση των σπουδαστών πρέπει να τύχουν ευρείας δημοσιότητας και να αναρτηθούν στις αντίστοιχες Γραμματείες των τμημάτων, στο γραφείο διασύνδεσης και στην ηλεκτρονική σελίδα του αντιστοίχου τμήματος. Η δράση αυτή κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο οργανωμένου σχεδιασμού του πακέτου εργασίας της δημοσιότητας της οριζόντιας δράσης του Γραφείου Διασύνδεσης της Εκπαίδευσης με την Αγορά Εργασίας και να υλοποιηθεί με τη συνέργια του επιστημονικού υπευθύνου της πρακτικής άσκησης κάθε τμήματος. Η επιτυχία της ενημέρωσης εξαρτάται από τη δουλειά που έχει προηγηθεί στον τομέα του εντοπισμού και της παρουσίασης των θέσεων πρακτικής άσκησης ανά τμήμα ΤΕΙ.

Οι σπουδαστές θα πρέπει να γνωρίζουν τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του τμήματός τους για την πρακτική άσκηση. Είναι αυτός που πέρα από κάθε άλλη ενημέρωση θα έχει άμεση επαφή με τους σπουδαστές, θα σκύψει στα προβλήματα που συνήθως ανακύπτουν, θα συμβουλευσει, θα παροτρύνει για ουσιαστική πρακτική με γνώμονα την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Η προσωπική κινητοποίηση του σπουδαστή, οι διαπροσωπικές σχέσεις και η προσπάθεια του επιστημονικού υπευθύνου και η οικειότητα, η άμεση επαφή και η συνεργασία που αναπτύσσεται μεταξύ Επιστημονικά Υπεύθυνου και σπουδαστών αποτελούν σήμερα τις βασικές μεθόδους εντοπισμού ποιοτικών θέσεων πρακτικής άσκησης στις επιχειρήσεις. Στη νέα προγραμματική περίοδο ο σχεδιασμός της δράσης και ο εντοπισμός των καταλλήλων θέσεων πρακτικής άσκησης προτείνεται να υλοποιηθεί συντονισμένα και οργανωμένα

στο σχετικό πακέτο εργασίας της οριζόντιας δράσης κάθε ιδρύματος. Επίσης ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη της συμβουλευτικής προς τους σπουδαστές δράσης πρέπει να ενταχθεί σε ιδιαίτερο πακέτο εργασίας της οριζόντιας δράσης. Έτσι οι θέσεις που εντοπίζονται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής προβάλλονται και διαχέονται προγραμματισμένα προς τους τελικούς χρήστες.

Τονίζεται ιδιαίτερα ότι δεν πρέπει να χαθεί αυτή η άμεση και οικεία σχέση μεταξύ του επιστημονικού υπεύθυνου κάθε τμήματος και του φοιτητή. Τουναντίον ο επιστημονικός υπεύθυνος πρακτικής άσκησης του τμήματος πρέπει να έχει κομβικό ρόλο στην υλοποίηση των πακέτων εργασίας που αφορούν στον εντοπισμό των καταλλήλων για κάθε τμήμα θέσεων αλλά και στην επιλογή του φοιτητή που θα ωφεληθεί περισσότερο καλύπτοντας τη θέση.

Ο αμεσότερος, σχεδιασμένος κατάλληλα, τρόπος και ο έγκαιρος χρόνος ενημέρωσης των σπουδαστών τοποθετούν τις βάσεις για ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη διοίκηση και διαχείριση της δράσης. Δίνεται δηλαδή ο απαιτούμενος χρόνος, για συλλογή και έγκαιρη αποστολή εντύπων, για αποτελεσματικότερη επιλογή σπουδαστών και επιχειρήσεων, για ψύχραιμη διαχείριση τυχόν προβλημάτων.

6.2.2 Επιλογή σπουδαστών

Σημαντικό για την επιλογή των σπουδαστών είναι οι καλές επιδόσεις στα μαθήματα αλλά και το βιογραφικό σημείωμα που καταδεικνύει την προσωπικότητα του σπουδαστή τα ενδιαφέροντα, τις γνώσεις και τις σχετικές δεξιότητες πέρα από τον στενό κύκλο των σπουδών του, δηλαδή ένας συνδυασμός ποσοτικών αλλά και ποιοτικών κριτηρίων.

Ακόμη, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ο βαθμός ταύτισης της προσδοκώμενης από το σπουδαστή επαγγελματικής δραστηριότητας με τις δραστηριότητες της επιχείρησης.

Με την πρόταση αυτή, οργάνωσης της πρακτικής άσκησης κατά τη νέα προγραμματική περίοδο, επιδιώκεται παράλληλα και μια καινοτομία. Σημαντικό μέρος των σπουδαστών που εντάσσονται στο αντίστοιχο πακέτο υλοποίησης πρακτικής άσκησης, προτείνεται να τοποθετηθούν για εκπαίδευση, κυρίως σε θέσεις που συνδέονται άμεσα με την Εφαρμοσμένη Έρευνα και τον Ποιοτικό Έλεγχο, τον Αυτοματισμό και τις Νέες τεχνολογίες. Οι θέσεις αυτές ευρίσκονται στα Προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας των Επιτροπών Έρευνας των ΑΕΙ, σε Ερευνητικά Προγράμματα των φορέων του Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα καθώς και σε Τμήματα των Επιχειρήσεων στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η έρευνα, ο ποιοτικός έλεγχος, ο αυτοματισμός και η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής αποτελούν σήμερα αναγκαιότητα στο χώρο των Επιχειρήσεων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους σε μια πολύ απαιτητική αγορά.

Η πρόταση λοιπόν, έχει και μια καινοτόμα διάσταση που στοχεύει στην εισαγωγή του σπουδαστή στη διαδικασία της εφαρμοσμένης έρευνας και του ποιοτικού ελέγχου με τη χρήση της νέας Τεχνολογίας και η υλοποίησή της θα συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας της άσκησης.

Με δεδομένο το αυτονόητο της πλήρωσης των προϋποθέσεων δυνατότητας πρακτικής άσκησης (όπως αυτές ορίζονται στο θεσμικό πλαίσιο Πρακτικής

Άσκησης, βλέπε παραπάνω), εκ μέρους όλων των ενδιαφερομένων σπουδαστών, προτείνονται τα ακόλουθα κριτήρια επιλογής :

- Βαθμολογία μαθημάτων ειδικότητας : **Συντελεστής 2**
- Βαθμολογία του συνόλου των μαθημάτων : **Συντελεστής 1**
- Συνέντευξη των ενδιαφερομένων από την επιτροπή πρακτικής άσκησης του αντιστοίχου τμήματος : **Συντελεστής 2**
- Ειδικές γνώσεις των ενδιαφερομένων σε σχέση με το αντικείμενο της μονάδας απασχόλησης : **Συντελεστής 2**

(σε περίπτωση ισοβαθμίας αποφασίζει η επιτροπή Πρακτικής Άσκησης με κοινωνικά κυρίως κριτήρια ή γίνεται κλήρωση)

6.2.3 Τρόποι και κριτήρια εύρεσης επιχειρήσεων πρακτικής

Το τμήμα, σε συνεργασία με το γραφείο διασύνδεσης αναπτύσσει μητρώο επιχειρήσεων που ικανοποιούν το περίγραμμα πρακτικής άσκησης, λαμβάνοντας υπόψη και σχετικές μελέτες που υλοποιούνται από το αντίστοιχο πακέτο εργασίας της οριζόντιας δράσης του Γραφείου Διασύνδεσης του ιδρύματος. Εκεί οι φοιτητές κάθε τμήματος μπορούν να πραγματοποιήσουν την πρακτική τους άσκηση. Το μητρώο αυτό τηρείται δυναμικά στο σχετικό δικτυακό τόπο που αναπτύσσεται για όλο το ίδρυμα από το Γραφείο Διασύνδεσης, αλλά και στον κεντρικό δικτυακό τόπο που ενημερώνεται από τα Γραφεία Διασύνδεσης όλων των ΤΕΙ. Για τη σύνταξη του μητρώου αυτού το πακέτο εργασίας της δημοσιότητας της οριζόντιας δράσης αναπτύσσει σε συνεργασία με τον επιστημονικό υπεύθυνο πρακτικής άσκησης κάθε τμήματος πολύμορφη δραστηριότητα δημοσιεύσεων στον τύπο, αλληλογραφίας με τις επιχειρήσεις και τα σχετικά επιμελητήρια, διοργανώνει θεματικές ημερίδες και «ημερίδες σταδιοδρομίας» κατά τις οποίες ο κόσμος των σπουδαστών έρχεται σε επαφή με τον κόσμο των επιλεγμένων επιχειρήσεων και δημιουργούν από κοινού κοινούς δρόμους (καριέρες). Πριν γίνει η τοποθέτηση του σπουδαστή στη θέση εργασίας που αναφέρεται στο μητρώο, επιβάλλεται να υπάρχει άμεση επικοινωνία με τις επιχειρήσεις για να διαπιστωθεί αν εξακολουθεί να υπάρχει το ίδιο ενδιαφέρον για απασχόληση σπουδαστών διότι οι ανάγκες μπορεί να έχουν μεταβληθεί.

Επιπλέον μεταξύ ιδρύματος και επιχειρήσεων οικοδομείται σταδιακά μια σχέση εμπιστοσύνης και οικειότητας ικανή να δημιουργήσει ένα ευέλικτο πλαίσιο προσαρμογής και ενσωμάτωσης των ασκούμενων σπουδαστών στις απαιτήσεις του προγράμματος της πρακτικής. Είναι προφανές ότι η επιχειρήσεις θα αντλήσουν το στελεχιακό δυναμικό τους μόνιμης βάσης από τη δεξαμενή των σπουδαστών με τους οποίους συνεργάστηκαν κατά την πρακτική τους άσκηση, τους εκπάιδευσαν και τους αξιολόγησαν.

Μια σημαντική παρατήρηση, είναι ότι πριν υπογραφούν οι συμβάσεις θα πρέπει να υπάρχει ένα σύντομο χρονικό διάστημα γνωριμίας σπουδαστή – επιχείρησης γιατί με αυτόν τον τρόπο ελαχιστοποιούνται, τυχόν προβλήματα προσαρμογής του σπουδαστή στο κλίμα της επιχείρησης. Έτσι αποφεύγεται η διατάραξη της σχέσης τμήματος – επιχείρησης αλλά και η καθυστέρηση στην τοποθέτηση και στην αποζημίωση του σπουδαστή.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ανάπτυξη σχετικής μελέτης για τη διερεύνηση **παροχής περισσότερων κινήτρων** για την προσέλκυση των επιχειρήσεων στα προγράμματα πρακτικής άσκησης σπουδαστών.

6.2.4 Ο σπουδαστής βρίσκει μόνος του την επιχείρηση για πρακτική άσκηση.

Η προσωπική επιλογή του σπουδαστή παρακάμπτει πολλές φορές το μητρώο των επιχειρήσεων πρακτικής άσκησης που διαθέτει το Τμήμα και ο δικτυακός τόπος του Γραφείου Διασύνδεσης. Αν η επιχείρηση ικανοποιεί τις απαιτήσεις του προγράμματος πρακτικής άσκησης και της πολιτικής για την άσκηση του τμήματος, τότε ο σπουδαστής είναι δυνατόν να ενταχθεί στο σχετικό πακέτο εργασίας για την υλοποίηση πρακτικής άσκησης της οριζόντιας δράσης Γραφείο Διασύνδεσης της Εκπαίδευσης με την Αγορά Εργασίας. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις υλοποίησης πρακτικής άσκησης, ο σπουδαστής προσκομίζει βεβαίωση αποδοχής από την επιχείρηση και αρχίζει η διαδικασία τοποθέτησής του σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

6.2.5 Γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος από το Τμήμα

Για να πραγματοποιήσουν την πρακτική τους άσκηση οι σπουδαστές πρέπει να υποβάλλουν αιτήσεις, να ζητήσουν βεβαιώσεις ότι έχουν τις προϋποθέσεις για την πρακτική τους, να γνωρίσουν τις επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να απασχολήσουν σπουδαστές. Ο τόπος διαμονής όμως πολλών σπουδαστών είναι πολλά χιλιόμετρα μακριά από το ΤΕΙ που σπουδάζουν. Ακόμη όταν παρεμβάλλεται ένα χρονικό διάστημα απομάκρυνσης από την εκπαιδευτική κοινότητα, είτε για στρατιωτικές υποχρεώσεις, είτε γιατί δεν έχουν περάσει τα απαιτούμενα μαθήματα, είτε επειδή υπάρχουν οικογενειακά ή προσωπικά προβλήματα, δεν έχουν την δυνατότητα ενημέρωσης και υποβολής των αιτήσεων.

Ένα αποτελεσματικό μέσο για να αντιμετωπιστούν οι παραπάνω δυσλειτουργίες είναι η **ολιστική ηλεκτρονική διακίνηση των διαδικασιών**.

Η υποβολή αιτήσεων μέσω διαδικτύου και η συνολική διασύνδεση των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων μεταξύ τους, απαιτούνται, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα εποπτευόμενο και διαφανές πλαίσιο συναλλαγής και επικοινωνίας.

Η ηλεκτρονική υποστήριξη και η ψηφιοποίηση των διαδικασιών ως μέτρα απλοποίησης και μείωσης της γραφειοκρατίας μπορούν επιπλέον να διευκολύνουν τις ενέργειες παρακολούθησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης, μειώνοντας έτσι τα όποια διαχειριστικά προβλήματα.

6.3 Εφαρμογή Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης

Όπως αναπτύχθηκε παραπάνω, ο ρόλος του επιστημονικού υπευθύνου πρακτικής άσκησης κάθε τμήματος ΤΕΙ είναι κυρίαρχος στην επιλογή και στην παρακολούθηση των σπουδαστών και των επιχειρήσεων. Γι' αυτό προτείνεται όλες οι δραστηριότητες των πακέτων εργασίας της οριζόντιας δράσης, που αφορούν στην πρακτική άσκηση, να συντονίζονται από ένα όργανο αποτελούμενο από τους επιστημονικούς υπευθύνους των τμημάτων του ΤΕΙ.

Ο Επιστημονικός υπεύθυνος κάθε Τμήματος συντάσσει στο τέλος κάθε έτους την Έκθεση Αξιολόγησης του Τμήματος η οποία συζητείται, διαμορφώνεται και εγκρίνεται από το συντονιστικό όργανο και περιλαμβάνει τον έλεγχο :

(α) Της αξιοπιστίας ποσοτικοποίησης των επιδιωκόμενων στόχων .

(β) Της ικανοποίησης των ασκούμενων από τη Πρακτική Άσκηση (αντικείμενο εργασίας, εργοδότη, επόπτη καθηγητή κλπ.), με τη συμπλήρωση από τον ασκούμενο ειδικού ερωτηματολογίου.

(γ) Της ικανοποίησης των εργοδοτών από τους ασκούμενους και τη συνεργασία τους με τους επόπτες καθηγητές, με τη συμπλήρωση από τον εργοδότη ειδικού ερωτηματολογίου.

(δ) Του συστήματος αξιολόγησης και βελτίωσης του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης.

Ο Ιδρυματικός Υπεύθυνος της οριζόντιας δράσης του Γραφείου Διασύνδεσης, συντάσσει στο τέλος του έργου Έκθεση Αξιολόγησης του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης με την οποία το Πρόγραμμα αξιολογείται ως προς την ποσοτική και ποιοτική εκπλήρωση του επιδιωκόμενου στόχου. Παράλληλα παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις βελτίωσης των Προγραμμάτων Πρακτικής Άσκησης κάθε Τμήματος.

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ, ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ

Ο καθορισμός των δραστηριοτήτων / αντικειμένων απασχόλησης του ασκούμενου σπουδαστή, σε συνεργασία επόπτη και αρμοδίου της μονάδας, θεωρείται το βασικότερο στοιχείο τόσο της επίτευξης των στόχων της πρακτικής άσκησης όσο και των ακολουθούντων τρόπων παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Αξιολόγηση σπουδαστή

- Επίσκεψη στους χώρους άσκησης του επόπτη πρακτικής άσκησης του αντιστοίχου Τμήματος (2 φορές / μήνα), ενημέρωση για το ακριβές αντικείμενο απασχόλησης των ασκούμενων, έλεγχος επίδοσης , σύνταξη μηνιαίων εκθέσεων και σύνταξη τελικής έκθεσης.
- Εποπτεία / επίβλεψη /εκπαίδευση από τον ορισθέντα αρμόδιο της μονάδας (ή υπηρεσίας) (2 φορές / εβδομάδα), έλεγχος του βιβλίου πρακτικής άσκησης - έλεγχος επίδοσης - καταχώρηση επίδοσης (μία φορά / εβδομάδα), σύνταξη μηνιαίων εκθέσεων παρακολούθησης και επίδοσης και σύνταξη τελικής έκθεσης.
- Αξιολόγηση εκθέσεων επόπτη τμήματος και αρμοδίου μονάδας από το συντονιστικό επιστημονικό όργανο.
- Αξιολόγηση βιβλίου πρακτικής άσκησης από την επιτροπή πρακτικής άσκησης του Τμήματος και το συντονιστικό επιστημονικό όργανο.

Αξιολόγηση τμήματος

- Το τμήμα αξιολογείται από το συντονιστικό επιστημονικό όργανο που αποτελείται από τους Επιστημονικούς Υπεύθυνους των Τμημάτων, μια φορά το χρόνο και συντάσσεται έκθεση στην οποία αναφέρονται οι δραστηριότητες του τμήματος στο έργο και ο βαθμός επιτυχίας του στόχου.

6.3.1 Αμοιβή επόπτη του Τμήματος

Από την πλευρά των Τμημάτων των ΤΕΙ ορίζεται επόπτης πρακτικής άσκησης ο οποίος επισκέπτεται το χώρο εργασίας του ασκούμενου και λαμβάνει γνώση για τις δραστηριότητες και τις εργασίες που υλοποιούνται.

Πόσο όμως αποτελεσματικός θα μπορούσε να είναι αυτός ο έλεγχος όταν ο αριθμός των σπουδαστών είναι μεγάλος και πολλές φορές εκτός της γεωγραφικής περιοχής του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος;

Πόσο χρόνο θα έπρεπε να αναλώσει ο επόπτης πέρα από την εκπαιδευτική του ενασχόληση στο τμήμα και μάλιστα χωρίς καμία αμοιβή;

Υπάρχει περίπτωση η διοίκηση του φορέα απασχόλησης να μην ακολουθεί σε γενικές γραμμές το πρόγραμμα απασχόλησης των ασκούμενων ή να τους ετεροαπασχολεί.

Πως θα μπορούσε να αναδειχθεί αυτό το πρόβλημα ώστε έγκαιρα να βρεθεί νέα θέση για τον σπουδαστή;

Η αμοιβή λοιπόν του επόπτη αποτελεί ισχυρό κίνητρο για ουσιαστικό έλεγχο με αποτέλεσμα την καλλίτερη και χωρίς καθυστερήσεις λειτουργία του προγράμματος πρακτικής άσκησης του σπουδαστή.

6.3.2 Αμοιβή επόπτη της επιχείρησης

Για την εύρυθμη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης ορίζεται ένας υπεύθυνος από την επιχείρηση ή τον φορέα που ασκείται ο φοιτητής, ο οποίος έχει αμφίδρομη σχέση και συνεργασία με τον επόπτη του τμήματος με στόχο την αποτελεσματική υλοποίηση της πρακτικής του σπουδαστή. Πόσο πρόθυμη και αποτελεσματική θα μπορούσε να είναι αυτή η βοήθεια, που στην ουσία είναι επιπλέον απασχόληση χωρίς αμοιβή;

Η αμοιβή λοιπόν του επόπτη του σπουδαστή από την πλευρά της επιχείρησης αποτελεί ισχυρό κίνητρο συμμετοχής στο πρόγραμμα με αποτέλεσμα ορθολογικότερη επιλογή. Ακόμη παρατηρείται μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την παροχή γνώσης και βοήθειας στους σπουδαστές και όλα αυτά συμβάλλουν στην καλύτερη απόδοση του προγράμματος.

6.3.3 Αμοιβή σπουδαστή

Η θεσμοθετημένη αμοιβή των σπουδαστών όπως αναπτύχθηκε στο 1^ο πακέτο εργασίας διαφέρει για τις διάφορες προσφερόμενες θέσεις εργασίας (Τράπεζες, ΔΕΚΟ, Υπουργεία, Δημόσιες Επιχειρήσεις, Ιδιωτικές Επιχειρήσεις κλπ). Σε κάθε περίπτωση όμως η αμοιβή της πρακτικής άσκησης θεωρείται χαμηλή ή εξευτελιστική. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η αμοιβή των σπουδαστών που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, έχει καθοριστεί το 80% του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη. Το 50% της αμοιβής δίνεται από τον ΟΑΕΔ σαν επιχορήγηση του εργοδότη και το 50% ο δίνεται από τον εργοδότη. Σε πολλές περιπτώσεις όμως οι εργοδότες δεν δίνουν τη δική τους συμμετοχή και αυτό έχει σημαντική επίπτωση στο ενδιαφέρον του σπουδαστή και συνεπώς στο αποτέλεσμα της εκπαίδευσης που επιτυγχάνεται.

Μια μεγαλύτερη χρηματοδότηση από πλευράς των προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, της αποζημίωση των σπουδαστών, πάντα με την συμμετοχή της επιχείρησης, αλλά και μία αμοιβή του υπεύθυνου της επιχείρησης θα συνέβαλε κατά πολύ στην ποιοτικότερη ροή του προγράμματος.

Συνοψίζοντας οι προτάσεις για την βελτίωση της οργάνωσης και διαχείρισης της πρακτικής άσκησης είναι:

- Απλοποίηση (μείωση της γραφειοκρατίας) και συστηματοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης.
- Ηλεκτρονική υποστήριξη του προγράμματος κυρίως μέσω δικτυακών τόπων.
- Ευελιξία όσον αφορά στην επιλεξιμότητα και αναπροσαρμογή των επιλέξιμων δαπανών του προγράμματος.
- Πιο έγκαιρη ενημέρωση - πληροφόρηση των σπουδαστών για τις απαιτούμενες διαδικασίες προετοιμασίας και υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.
- Καλύτερη παρακολούθηση από τους επιστημονικά υπεύθυνους.
- Καθιέρωση αμοιβής, ανά σπουδαστή, του επόπτη του τμήματος.
- Αύξηση αποζημίωσης σπουδαστών από το πρόγραμμα.
- Παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις για πρακτική άσκηση.
- Καθιέρωση επιπλέον κριτηρίων επιλογής των ασκουμένων.

ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7

7.1.1. Αναμενόμενα Αποτελέσματα

Ορισμένα μόνο Τμήματα Ιδρυμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης (όλα τα τμήματα των Τ.Ε.Ι. και ορισμένα των Πανεπιστημίων, ιδίως των Πολυτεχνικών Σχολών) περιλαμβάνουν την Πρακτική Άσκηση στο πρόγραμμα σπουδών τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο φοιτητής των Πανεπιστημίων της χώρας μας ολοκληρώνει τις σπουδές του χωρίς την ελάχιστη εφαρμογή των γνώσεων του στην πράξη αλλά και δίχως κάποια καθοδήγηση στο ζήτημα «εξεύρεση εργασίας». Για όλα τα Τμήματα ΤΕΙ η Πρακτική Άσκηση είναι μέρος του Προγράμματος Σπουδών με πλούσιο θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και κομβικό σημείο ενίσχυσης του Τεχνολογικού τους χαρακτήρα. Με την εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΠΕΑΕΚ Ι & ΙΙ, με την Κοινοτική Στήριξη, ενισχύθηκε ο θεσμός της Πρακτικής Άσκησης στην Ανώτατη Εκπαίδευση, οργανώθηκαν τα Γραφεία Διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία και αναπτύχθηκαν δράσεις ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας των αποφοίτων. Σε μεγάλο βαθμό όμως ακόμη, ο απόφοιτος οφείλει να αυτοσχεδιάσει ως προς τη στρατηγική εξεύρεσης εργασίας, τη σύνδεση των γνώσεων του με τις επαγγελματικές απαιτήσεις και την ένταξή του στο εργασιακό περιβάλλον.

Η γνωριμία και η απόκτηση ουσιαστικής επαφής των φοιτητών / σπουδαστών με τον εργασιακό χώρο αποτελεί μέρος του προγράμματος σπουδών στα περισσότερα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης της Ευρώπης. Έχει αναμορφωθεί δηλαδή το περιεχόμενο της εκπαίδευσης ώστε να περιλαμβάνει και την ίδια την εφαρμογή της αποκτημένης γνώσης, δυνατότητα που θα κληθεί να επιδείξει ο απόφοιτος στο πρώτο του εργασιακό περιβάλλον. Στις Πολυτεχνικές Σχολές στη Γαλλία έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα λειτουργικό ένα σύστημα σταδιακής ανάπτυξης πρακτικής άσκησης (1 μήνας στο τρίτο έτος, 3 μήνες στο τέταρτο και 6 μήνες στο πέμπτο), το οποίο τροφοδοτεί το φοιτητή με την ανάλογη με τις θεωρητικές του γνώσεις εξοικείωση με το επάγγελμα, με αποτέλεσμα να αποκτά - μαζί με την εμπειρία από το πέρασμα από όλες τις φάσεις πραγματοποίησης ενός έργου - και τη δυνατότητα προσανατολισμού ως προς την επιλογή εξειδικεύσεων στην περαιτέρω προπτυχιακή του πορεία.

Στις ΗΠΑ, όπου κυρίαρχος είναι ο ρόλος της αγοράς, τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης δε σταματούν στη χορήγηση του τίτλου σπουδών αλλά πρέπει να επιδεικνύουν μεγάλους δείκτες απορρόφησης των αποφοίτων τους από την αγορά εργασίας λόγω όχι μόνο ενός αδιαμφισβήτητα υψηλού επιπέδου προσφερόμενων γνώσεων αλλά και της αποτελεσματικής δραστηριοποίησης τους προς την κατεύθυνση της τοποθέτησης στην αγορά εργασίας. Αυτό το τελευταίο αποτελεί βασικό κριτήριο για την επιλογή ενός Ιδρύματος από τους υποψήφιους φοιτητές. Μάλιστα σε πολλά Ιδρύματα, η σύνδεση αγοράς εργασίας και παροχής γνώσεων φτάνει στο πιο δημιουργική της μορφή με την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των τελειοφοίτων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσα από αυτή τη δραστηριότητα.

Στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της προτεραιότητας για απόκτηση ουσιαστικής επαφής του χώρου της εκπαίδευσης με το χώρο της εργασίας, πρέπει να επεκταθεί η χρηματοδότηση δράσεων Πρακτικής Άσκησης και

Επιχειρηματικότητας, μέσα στις οργανωμένες δομές των Γραφείων Διασύνδεσης και κατά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 με το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση Και δια βίου μάθηση**. Πρέπει να χρηματοδοτηθούν Προγράμματα Πρακτικής Άσκησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης με σημαντική συμμετοχή φοιτητών/ σπουδαστών.

Κατά τα προηγούμενα διαστήματα εφαρμογής προγραμμάτων Πρακτικής Άσκησης, η συμβολή του εκπαιδευτικού προσωπικού στη διαμόρφωση της επαφής με τον παραγωγικό χώρο ήταν σημαντική, ιδιαίτερα στα Τμήματα που για πρώτη φορά εντάσσονταν στο θεσμό αυτό (**Π.Δ. 174/85**, Φ.Ε.Κ.59/τ.Α /29-3-85, εισαγωγή του πλαισίου της οργάνωσης, εποπτείας και αξιολόγησης της πρακτικής άσκησης). Στη συνέχεια, ο θεσμός οργανώθηκε, τυποποιήθηκαν σε μεγάλο μέρος οι λειτουργίες του (με τη συμβολή και των Γραφείων Διασύνδεσης) και σταδιακά, με διαφορετικές μορφές, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και την εμπειρία κάθε Τμήματος, προχώρησε η υλοποίησή του εμφανίζοντας σε όλες τις περιπτώσεις συνεχή αύξηση του ενδιαφέροντος των φοιτητών/ σπουδαστών. Μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις η ζήτηση υπερέβη την προσφορά θέσεων. Ο παραγωγικός χώρος, αν και στην αρχή διστακτικά, ανταποκρίθηκε θετικά στη συνέχεια έτσι ώστε να τεθούν οι βάσεις για την εδραίωση σταθερής και μόνιμης συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκού περιβάλλοντος και αγοράς εργασίας. Οι φοιτητές/ σπουδαστές των Τμημάτων που συμμετείχαν στα προγράμματα της Πρακτικής Άσκησης είχαν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους, να αντιληφθούν το εργασιακό περιβάλλον και να αποκτήσουν εμπειρίες που συνέβαλαν θετικά στην ολοκλήρωση των σπουδών τους και στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, όπως αναλύεται και στο Πακέτο Εργασίας 4, τα Γραφεία Διασύνδεσης, συμμετέχοντας στην υλοποίηση Προγραμμάτων Πρακτικής Άσκησης, καλούνται να αναπτύξουν ένα πιο οργανωμένο σύστημα προσέγγισης των επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών και ένα κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών για την εξυπηρέτηση της πρακτικής άσκησης. Το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών (δικτυακός κόμβος) θα περιέχει όλες τις πληροφορίες που συλλέγονται σχετικά με τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις.

Οι ασκούμενοι ερχόμενοι σε επαφή με τον δημόσιο τομέα, τον ιδιωτικό τομέα ή την τοπική αυτοδιοίκηση εισάγονται ουσιαστικά σε έναν νέου τύπου προβληματισμό κατά την καθημερινή εργασιακή πρακτική. Αρχίζουν να συνειδητοποιούν τα όρια που βάζει η πραγματικότητα του χώρου στον οποίο ζουν, τόσο σε επίπεδο λειτουργίας θεσμών/ αγοράς όσο και οικονομικών απολαβών. Η σφαιρική αντίληψη για τις ευθύνες και τους ρόλους που καλούνται να παίξουν ως μελλοντικοί εργαζόμενοι συμβάλει στην ωριμότητα των νέων και τους παρακινεί να αναπτύξουν ατομικές ή ομαδικές δεξιότητες. Ωστόσο για να επιτευχθούν όλα αυτά χρειάζεται αρκετός χρόνος. Η διεθνής εμπειρία, αλλά και η εμπειρία των ΤΕΙ στην Ελλάδα, καταδεικνύει ότι Πρακτική Άσκηση διάρκειας μικρότερης του ενός εξαμήνου ίσως δεν είναι επαρκής ούτε για την ουσιαστική εμπέδωση των επιστημονικών γνώσεων μέσα από την επαγγελματική εμπειρία ούτε για την αξιοποίηση των φοιτητών/ σπουδαστών από τις επιχειρήσεις.

Στα πλαίσια λοιπόν της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, κρίνεται αναγκαία η **ενίσχυση** και η **επέκταση** του θεσμού της Πρακτικής Άσκησης στην ανώτατη εκπαίδευση. Βασικό αναμενόμενο αποτέλεσμα της Πρακτικής

Άσκησης είναι η επίτευξη **αμφίδρομης ανάδρασης** μεταξύ Ανώτατης εκπαίδευσης και εργασιακού χώρου. Με την παρέμβαση αυτή επιδιώκεται η ουσιαστική σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή σε τέτοιο βαθμό ώστε η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών/ σπουδαστών να μην αποτελεί μόνο αίτημα των Ιδρυμάτων προς την Αγορά Εργασίας αλλά και αίτημα της Αγοράς Εργασίας προς τα Ιδρύματα. Στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να δουλέψουν τα Ιδρύματα.

Το σχέδιο βελτίωσης της οργάνωσης της Πρακτικής Άσκησης που προτείνεται, η δημιουργία σύγχρονου, προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις της εποχής, μηχανισμού ανεύρεσης και προβολής των θέσεων υποδοχής σπουδαστών για Πρακτική Άσκηση και ο προτεινόμενος μηχανισμός συνεχούς αξιολόγησης και βελτιστοποίησης του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης αναμένεται να ενισχύσουν :

- την απόκτηση μιας πρώτης εμπειρίας/ προϋπηρεσίας σχετικής με το επάγγελμα ή και το ρυθμό επαγγελματικής ένταξης στο χώρο που πραγματοποιήθηκε η Πρακτική Άσκηση,
- την ουσιαστικότερη αφομοίωση της επιστημονικής γνώσης μέσα από τη διαδικασία της ποιοτικότερης επαγγελματικής επιστημονικής εξάσκησης
- το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων και των σπουδαστών, την ανάδειξη των δεξιοτήτων των ασκουμένων και την ανάπτυξη επαγγελματικής συνείδησης,
- την ομαλότερη μετάβαση των φοιτητών από το χώρο της προετοιμασίας τους στο χώρο της παραγωγής, των επιχειρήσεων και των οργανισμών,
- την εξοικείωση των φοιτητών της ανώτατης εκπαίδευσης με το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου, καθώς και με τις εργασιακές σχέσεις και το ύψος των απολαβών όπως διαμορφώνονται στην ελληνική πραγματικότητα
- την καλλιέργεια ευνοϊκών συνθηκών για τη δημιουργική συνάντηση διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και την ενθάρρυνση της αυτενέργειας και της επαγγελματικής επινοητικότητας των ασκουμένων
- τη δημιουργία ενός σύγχρονου δίαυλου αμφίδρομης μετάδοσης πληροφοριών μεταξύ Ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και επιχειρήσεων ώστε να διευκολύνεται η συνεργασία αυτών των φορέων.

Προϋποθέσεις για την επίτευξη του αποτελέσματος είναι:

- η ενίσχυση των φοιτητών και η ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία μέσω μηχανισμών που έχουν αναπτυχθεί στα Ιδρύματα
- η ενημέρωση των ασκουμένων φοιτητών/ σπουδαστών για τον χώρο στον οποίο πρόκειται να κάνουν την Πρακτική τους Άσκηση
- η θέσπιση πρωτοκόλλου συνεργασίας και κανόνων δεοντολογίας μεταξύ των Ιδρυμάτων και των φορέων υποδοχής ασκουμένων,

- η διάχυση της ενημέρωσης στα ενδιαφερόμενα μέρη (χρήση ηλεκτρονικής κεντρικής ιστοσελίδας, ενσωμάτωση της Πρακτικής Άσκησης στους οδηγούς σπουδών, ειδικό πρόγραμμα ενημέρωσης φοιτητών από τα πρώτα εξάμηνα, πρόγραμμα ενημέρωσης χώρων υποδοχής κ.α.).

Η Πρακτική Άσκηση θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Προγράμματος Σπουδών για όσα Τμήματα κρίνεται απαραίτητο, είτε ως υποχρεωτική είτε ως προαιρετική δυνατότητα, ώστε να είναι βιώσιμη μελλοντικά.

Με απώτερο στόχο τη βέλτιστη οργάνωση και αποτελεσματική διεξαγωγή της Πρακτικής Άσκησης θα πρέπει να εξασφαλίζεται συνεργασία του εκπαιδευτικού προσωπικού με τα Γραφεία Διασύνδεσης τα οποία λειτουργούν σε όλα τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ της χώρας, έχουν καταξιωθεί ως θεσμός στην εκπαιδευτική και την παραγωγική κοινότητα και βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία τόσο με την ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και με φορείς της παραγωγής. Θα πρέπει επίσης να επιδιώκεται και η συνεργασία με τις Ενώσεις Αποφοίτων. Σε ορισμένες χώρες, η πρακτική άσκηση και το Γραφείο Διασύνδεσης υποστηρίζονται ενεργά από τις ενώσεις αποφοίτων, οι οποίες βρίσκονται σε στενή επαφή και αλληλεπίδραση με το Πανεπιστήμιο/ΤΕΙ από το οποίο προέρχονται οι απόφοιτοι (οικονομική με τη μορφή εισφορών ή προσλήψεων φοιτητών για πρακτική άσκηση ή μόνιμη εργασία αλλά και συμβουλευτική με τη μορφή συμμετοχών σε συμβουλευτικές επιτροπές ή σε Όργανα Διοίκησης του ίδιου του Πανεπιστημίου/ΤΕΙ ή θυγατρικών του εταιρειών κλπ). Η εμπειρία των Πανεπιστημίων του εξωτερικού είναι χρήσιμο να ληφθεί υπόψη.

Για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων συνεργασίας και δημιουργικότητας στο νέο χώρο δράσης τον επαγγελματικό, ιδιαίτερα χρήσιμο θα ήταν να δημιουργηθούν ευκαιρίες συνάντησης τελιοφοίτων από διαφορετικά γνωστικά πεδία στο πλαίσιο της Πρακτικής τους Άσκησης. Η πιθανότητα π.χ. της συνύπαρξης τελιοφοίτων διαφορετικών τομέων σε ένα πρόγραμμα διαχείρισης φυσικών πόρων (γεωλόγων, μεταλλειολόγων, ωκεανογράφων, χημικών, περιβαλλοντολόγων, οικονομολόγων κ.α.) ή πολιτιστικής κληρονομιάς (ιστορικών, αρχαιολόγων, κοινωνιολόγων της εκπαίδευσης, τοπογράφων, αρχιτεκτόνων, πολεοδόμων, οικονομολόγων κ.α.) στα πλαίσια της Πρακτικής Άσκησης, θα ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία επαφής τους με έναν διεπιστημονικό τρόπο προσέγγισης προβλημάτων και με τις δυνατότητες για συνεργασία, άνοιγμα οριζόντων και επινόηση λύσεων.

Για την επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων των έργων Πρακτικής Άσκησης, δόθηκαν στα προηγούμενα πακέτα εργασίας, συγκεκριμένες προτάσεις, οι οποίες πρέπει να υλοποιηθούν με τις νέες πράξεις στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-2013 και επιγραμματικά αφορούν σε :

1. Σχέδιο βελτίωσης (ή οργάνωσης για τα νέα προγράμματα) της πρακτικής άσκησης (με αναβάθμιση και αξιοποίηση της υπάρχουσας υποδομής, του υπάρχοντος στελεχιακού δυναμικού και των μηχανισμών του Ιδρύματος, π.χ. Γραφείου Διασύνδεσης).
2. Δημιουργία και ενίσχυση μηχανισμού εξεύρεσης φορέων υποδοχής και θέσεων Πρακτικής Άσκησης συναφών με το γνωστικό αντικείμενο των ασκουμένων

3. Μηχανισμό συνεχούς αξιολόγησης και βελτιστοποίησης του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης με βάση την ετήσια αποτίμησή του.

7.1.2. Δείκτες παρακολούθησης – αξιολόγησης και εκροών - αποτελέσματος

(α) Για την παρακολούθηση του αποτελέσματος της συνολικής δράσης των Πράξεων Πρακτικής Άσκησης που θα ενταχθούν στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση (2007-2013)** προτείνεται η χρησιμοποίηση των παρακάτω δεικτών εκροής - αποτελέσματος :

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ
2ος	4,5,6	ΕΠΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΕΙ, ΑΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΕ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ/ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
2ος	4,5,6	ΕΠΩΦΕΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΤΕΙ, ΑΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΕ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ/ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
2ος	4,5,6	ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΕ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ/ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
2ος	4,5,6	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΕ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ/ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ

(β) Για την **παρακολούθηση και την αξιολόγηση** της συνολικής δράσης των Πράξεων Πρακτικής Άσκησης που θα ενταχθούν στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση (2007-2013)** θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω δείκτες :

- Ετήσιος αριθμός σπουδαστών που τοποθετήθηκαν σε θέσεις Πρακτικής Άσκησης.
- Ετήσιος αριθμός επιχειρήσεων όπου τοποθετήθηκαν σπουδαστές για Πρακτική Άσκηση.

Ετήσιος αριθμός προσλήψεων που πραγματοποιήθηκαν ως συνέπεια της Πρακτικής Άσκησης σε συνεργασία με τα Γραφεία Διασύνδεσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. “ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ”, ΥΠ.Ε.Π.Θ. / [Το Εκπαιδευτικό Σύστημα](#) / [Ανώτατη Εκπαίδευση](#) / [Φοιτητική Μέριμνα](#) / Πρακτική Άσκηση/ Κανονιστικό Πλαίσιο, http://www.yperpth.gr/el_ec_category5758.htm, Ιανουάριος 2008
2. “Άσκηση στο Επάγγελμα των σπουδαστών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων”, Π.Δ.174/85, ΦΕΚ Α, 59, Εθνικό Τυπογραφείο.
3. **Vassilios Chatzis, Eleni Apostolidou, Ioanna Pantelidou and Agni Moutzouroglou**, “Work-Related Learning In Higher Education Around Europe”, in Proceedings of the International Technology, Education and Development Conference (INTED 2008), Valencia, Spain, March 3-5, 2008.
4. **M. van Genuchten, D. Vogel**, “Getting real in the classroom”, IEEE Computer, pp106-108, October 2007.
5. **Harvey, L., 2004, Analytic Quality Glossary**, Quality Research International, <http://www.qualityresearchinternational.com/glossary/>
6. **Little, B., Moon, S., Pierce, D., Harvey, L. and Marlow-Hayne, N.**, Nature and Extent of Undergraduates’ Work Experience. CIHE/DFES, London, 2001.
7. **Harvey, L., Geall, V. and Moon, S. with Aston, J., Bowes, L. and Blackwell A.**, Work Experience: Expanding opportunities for undergraduates. Centre for Research into Quality (CRQ), Birmingham, 1998.
8. **Harvey, L. and Locke, W. with Morey, A.**, Enhancing employability, recognising diversity: Making links between higher education and the world of work. London, Universities UK., 2002.
9. “Πρακτική άσκηση, εμπειρία, προοπτικές”, Πρακτικά διεθνούς συνάντησης, ISBN 978-960-363-029-6, 14-16 Ιουνίου, Καβάλα, 2007.
10. “Μελέτη καταγραφής και αξιολόγηση της υπάρχουσας και δυνητικής αγοράς εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος”, Γραφείο Διασύνδεσης Παραρτήματος Καρδίτσας, 2007

11. **ΕΕΟ Group A.E.**,. “ Εξωτερική αξιολόγηση του θεσμού της πρακτικής Άσκησης στην Ανώτατη εκπαίδευση”, ΥΠΕΠΘ/ΕΥΔ, ΕΠΕΑΕΚ, 2007
12. “Μελέτη καταγραφής και αξιολόγηση της σημερινής κατάστασης των αποφοίτων του Τμήματος Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος. ΤΕΙ Λάρισας”, Γραφείο Διασύνδεσης Παραρτήματος Καρδίτσας, 2006.
13. “Έρευνα αγοράς και απασχόλησης των αποφοίτων των Τμημάτων Δασοπονίας”, Γραφείο Διασύνδεσης ΤΕΙ Λαμίας, 2005
14. **Παπαηλίας Θ.**, “Η συμβολή της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης στην ανάπτυξη των τοπικών αγορών εργασίας”, 29 Απριλίου, Καρπενήσι, 2004.
- 15.,. Οδηγός Πρακτικής άσκησης σπουδαστών ΤΕΙ Λαμίας, ΤΕΙ Λαμίας, 2005.
16. “Επιχειρησιακό πρόγραμμα Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση”, Προγραμματική περίοδος 2007-2013, Αθήνα, 2007.
17. “Έρευνα για την Πρακτική Άσκηση” , Γραφείο Διασύνδεσης ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, 2006
18. **Morvan D.**, Doctoral and Master Researcher Training in Chemical Engineering , “Πρακτική άσκηση, εμπειρία, προοπτικές”, ISBN 978-960-363-029-6, 2007.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ / ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ / ΑΣΚΟΥΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ

αφορά στις παρακάτω δαπάνες :

1.Μηνιαία αμοιβή σπουδαστή από ΕΣΠΑ / σπ.	350.00 €
2.Μηνιαία αμοιβή επόπτη του τμήματος / σπ.	55 .00€
3.Μηνιαία αμοιβή επόπτη της επιχείρησης / σπ.	100.00 €
4.Μηνιαία αποζημίωση υπεύθυνων τμημάτων / σπ.	15.00€
5. Η Πληροφορική & Τεχνική υποστήριξη / μήνα	6400,00€
6.Αποζημίωση ιδρυματικού υπεύθυνου / μήνα	200.00€
7.Έξοδα έρευνας –προβολής και διαφήμισης – έξοδα ταξιδιών διάφορα έξοδα / μήνα	1500.00€
8.Αριθμός σπουδαστών για ένα κύκλο πρακτικής άσκησης	100

1. Αποζημίωση σπουδαστή

Όπως προκύπτει από το άρθρο 12 του Νόμου 1351/83 για την «εισαγωγή σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις»,

το άρθρο 2 παρ.2 του Π.Δ.174/85 ,την Κ.Υ.Α. αρ. Ε5/1797/20-3-86(Φ.Ε.Κ. 183 τ.Β΄/14-4-86),όπως τροποποιήθηκε με την Κ.Υ.Α. αρ. Ε5/4825/16-6-86(Φ.Ε.Κ. 453 τ.Β΄/16-6-86), την Κ.Υ.Α. αρ.2025805/2917/0022/30-4-93

(Φ.Ε.Κ. 307 τ.Β΄/30-4-93), το άρθρο 11 παρ.4 του Νόμου 2327/1995(Φ.Ε.Κ. 156 τ.Α΄/31-7-95),η πρακτική άσκηση των σπουδαστών αμείβεται και η αποζημίωση των σπουδαστών ορίζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις .

Για τον ιδιωτικό τομέα η ημερήσια αποζημίωση ορίζεται με βάση το 80% του ισχύοντος ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει κάθε φορά σύμφωνα με την Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε).

Το 80% του ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει σήμερα είναι 604€. Με τη πρόβλεψη ότι το 2011 θα διαμορφωθεί περίπου στα 700€ ,η αμοιβή για τον σπουδαστή θα ανέλθει στα **350€** (700€ * 50%) , εφόσον η συμβολή του ιδρύματος είναι 50% και 50% της επιχείρησης που απασχολεί τον σπουδαστή.

Αναλυτικότερα οι αμοιβές των ασκούμενων σπουδαστών σε χρονική περίοδο 2008 – 2017 με πρόβλεψη αύξησης 1.5% € / έτος (σύμφωνα με την σημερινή τιμαριθμική αύξηση) θα διαμορφωθούν ως εξής :

2008 ημερομίσθιο	$30,40 * 80\% * 25 = 608$	$608 * 50\% = 304 \text{ €}$
2009 ημερομίσθιο	$31,90 * 80\% * 25 = 638$	$638 * 50\% = 319 \text{ €}$
2010 ημερομίσθιο	$33,50 * 80\% * 25 = 670$	$670 * 50\% = 335 \text{ €}$
2011 ημερομίσθιο	$35,00 * 80\% * 25 = 700$	$700 * 50\% = 350 \text{ €}$
2012 ημερομίσθιο	$36,50 * 80\% * 25 = 730$	$730 * 50\% = 365 \text{ €}$
2013 ημερομίσθιο	$38 * 80\% * 25 = 760$	$760 * 50\% = 380 \text{ €}$
2014 ημερομίσθιο	$39,50 * 80\% * 25 = 790$	$790 * 50\% = 395 \text{ €}$
2015 ημερομίσθιο	$41 * 80\% * 25 = 820$	$820 * 50\% = 410 \text{ €}$
2016 ημερομίσθιο	$42,50 * 80\% * 25 = 850$	$850 * 50\% = 425 \text{ €}$
2017 ημερομίσθιο	$44 * 80\% * 25 = 880$	$880 * 50\% = 440 \text{ €}$

2 Αμοιβή επόπτη του τμήματος

Έχοντας αποκομίσει σημαντική γνώση σχετικά με την λειτουργία της πρακτικής άσκησης , αλλά και από τα ευρήματα που έχουμε έως σήμερα, θεωρούμε ότι η αμοιβή του επόπτη αποτελεί προϋπόθεση για αποτελεσματική πρακτική άσκηση. Το Β΄ ΚΠΣ προέβλεπε αμοιβή για τους επόπτες των τμημάτων. Τα αποτελέσματα από την πρακτική άσκηση των σπουδαστών έδειξαν ότι από την στιγμή που ο επόπτης έπαψε να αμείβεται ο έλεγχος υπήρξε αναποτελεσματικός. Και πως θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικός όταν ο αριθμός των σπουδαστών είναι μεγάλος ανά επόπτη και πολλές φορές εκτός της γεωγραφικής περιοχής του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Πόσο λοιπόν χρόνο θα έπρεπε να αναλώσει ο επόπτης πέρα από την εκπαιδευτική του ενασχόληση στο τμήμα και μάλιστα χωρίς καμία αμοιβή. Η αμοιβή λοιπόν του επόπτη αποτελεί ισχυρό κίνητρο για ουσιαστικό έλεγχο με αποτέλεσμα την καλλίτερη και χωρίς καθυστερήσεις λειτουργία του προγράμματος της πρακτικής άσκησης.

Το **ύψος** της παρακάτω αμοιβής προσδιορίστηκε σύμφωνα με τις μισθολογικές καταστάσεις των αμοιβών των εποπτών των τμημάτων κατά το χρονικό διάστημα της παράτασης του προγράμματος της πρακτικής άσκησης. Η αμοιβή του επόπτη για τους σπουδαστές που ασκούνται σε επιχειρήσεις εντός της έδρας του ΑΤΕΙ ορίζεται στα 15 €/σπουδαστή.

Η αμοιβή του επόπτη για τους σπουδαστές που ασκούνται σε επιχειρήσεις εκτός της έδρας του ΑΤΕΙ ορίζεται στα 80 €/σπουδαστή.

Ο μέσος όρος της αμοιβής προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 54 € εφόσον από τα ιστορικά στοιχεία των σπουδαστών που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση , το 40% πραγματοποιείται σε επιχειρήσεις εντός της έδρας του ΑΤΕΙ και το 60% σε επιχειρήσεις εκτός της έδρας του ΑΤΕΙ με πρόβλεψη **55 €/σπουδαστή**.

3 Αμοιβή επόπτη της επιχείρησης

Οι επιχειρήσεις του ευρύτερου ιδιωτικού τομέα συμβάλλουν κατά το ήμισυ στην μηνιαία αποζημίωση του ασκούμενου σπουδαστή. Η αμοιβή του επόπτη της επιχείρησης κατά **600 €** το εξάμηνο θα αποτελέσει κίνητρο για προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης ,κυρίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της περιφέρειας που έχουν περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, αλλά και όφελος για τον σπουδαστή εφόσον η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων κυρίως κατά τους δύο πρώτους μήνες της πρακτικής άσκησης που συνήθως δεν υπάρχει απόδοση θα γίνεται πιο αποτελεσματικά από πλευράς επιχείρησης . Το Β΄ ΚΠΣ προέβλεπε αμοιβή για τους επόπτες των τμημάτων και το ύψος του ήταν καθορισμένο σε ένα ποσοστό περίπου 20% πάνω στην αμοιβή του σπουδαστή. Το ύψος της προβλεπόμενης αμοιβής του επόπτη της επιχείρησης καθορίζεται σε ποσοστό περίπου 14% στην αμοιβή του σπουδαστή.

4 Αποζημίωση υπεύθυνων τμημάτων

Το ύψος της αποζημίωσης διαμορφώνεται ανάλογα με τα τμήματα του ΑΤΕΙ ,αλλά και από τον αριθμό των σπουδαστών κάθε τμήματος που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση για κάθε κύκλο. Από τις μισθολογικές καταστάσεις των υπευθύνων των τμημάτων προκύπτει ότι οι μικτές αποδοχές για την τελευταία 9μηνη παράταση του έργου της πρακτικής άσκησης και για την εποπτεία 20 σπουδαστών ανήλθαν στα 1300 €. (1300/9 =144 τον μήνα που αντιστοιχεί σε 8€ για κάθε σπουδαστή – πρόβλεψη **15 € / σπουδαστή**)

Το ύψος της αποζημίωσης περιλαμβάνει ενέργειες που έχει στην ευθύνη του ο υπεύθυνος του τμήματος (υπάρχει λεπτομερής ανάλυση, στο πακέτο εργασίας 5) ,όπως την κατάρτιση μαζί με τον υπεύθυνο της επιχείρησης του εξαμηνιαίου προγράμματος ενασχόλησης του σπουδαστή τον συντονισμό επιχείρησης –σπουδαστή –επόμενη τμήματος, τον καταμερισμό των εποπτειών στους καθηγητές του τμήματος. Σε γενικές γραμμές βρίσκεται κοντά σε όλους του εμπλεκόμενους φορείς φροντίζοντας άμεσα για την επίλυση οποιοδήποτε προβλήματος.

5 Η Πληροφορική & Τεχνική υποστήριξη

Όπως έχει αναφερθεί στην μελέτη, το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών για την πρακτική άσκηση και το portal θα φιλοξενοούνται στο ίδιο φυσικό μέσω (server). Οι χρήστες θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν ένα από τα δυο (σύστημα πρακτικής ή portal) μέσα από το μενού πλοήγησης που θα τους εμφανίζετε στη σελίδα υποδοχής του συστήματος.

Το προτεινόμενο κόστος για το κεντρικό σημείο διαχείρισης πληροφοριών και το portal είναι το παρακάτω:

1. **Επιβλέπων Supervisor** ή Γενικός Συντονιστής ή επιστημονικός Υπεύθυνος του έργου (αυτός στον οποίο θα ανατεθεί το έργο). Μπορεί να είναι ιδιώτης, ή Εκπαιδευτικός, ή εταιρία.
Η αμοιβή (σε αυτόν στον οποίο θα ανατεθεί το έργο), είναι συνάρτηση του συνολικού προϋπολογισμού του έργου και των προσόντων του. Ένα τυπικό κόστος είναι 2000 €/ μήνα για ένα έργο συνολικού προϋπολογισμού 500.000€.
2. **Μηχανικός Η/Υ** ή άλλης συναφούς ειδικότητας με τουλάχιστον 10ετης εμπειρία σε σχεδιασμό και υλοποίηση δικτυακών εφαρμογών. Τα καθήκοντα του θα είναι η ανάλυση των απαιτήσεων του συστήματος πρακτικής άσκησης και του portal καθώς και η υλοποίηση του με αμοιβή 1.800 €/ μήνα με σύμβαση έργου.
3. **Τεχνικός Η/Υ** ή άλλης συναφούς ειδικότητας με τουλάχιστον 3ετη εμπειρία σε εγκατάσταση, διαχείριση και συντήρηση υπολογιστικών συστημάτων και περιφερικών. Τα καθήκοντα του θα είναι των υπολογιστικών συστημάτων, οι δοκιμές καλής λειτουργίας του

συστήματος και της εφαρμογής(και των εργασιών συντήρησης όπως αντίγραφα ασφαλείας, εγκατάσταση και ενημέρωση του λειτουργικού συστήματος (patches), αναβάθμισης και συντήρηση εφαρμογών τρίτων όπως antivirus, firewall, ανασυγκρότησης δεδομένων και άλλα) με αμοιβή 1.600 €/ μήνα με σύμβαση έργου.

4. **Επιπρόσθετα** προτείνεται και η υποστήριξη μιας γραμματέως (**Help Desk**) 1.200 €/ μήνα με σύμβαση έργου.
5. Τέλος απαιτούνται δυο άτομα (αλληλοσυμπληρούμενα), ανάλογα με το μέγεθος του Ιδρύματος, τα οποία θα καλύπτουν την **συμβουλευτική υποστήριξη** του έργου, την προώθηση εντολών και επαφών με τα γραφεία διασύνδεσης των συμμετεχόντων ΤΕΙ και των στελεχών επιχειρήσεων με αμοιβή 1.800 €/ μήνα με σύμβαση έργου.

Συνολικό κόστος - πρόβλεψη **6400€** (χωρίς να λαμβάνεται υπόψιν το κόστος του Επιβλέποντος Supervisor)

6 Αποζημίωση ιδρυματικού υπεύθυνου

Από τις μισθολογικές καταστάσεις προκύπτει ότι οι μικτές αποδοχές 9 (για την 9μηνη παράταση του έργου της πρακτικής άσκησης) του ιδρυματικού υπεύθυνου ανέρχεται στα 1800 € ($1800/9=177$ €) – πρόβλεψη **200 €**

Το ύψος της αποζημίωσης περιλαμβάνει ενέργειες που έχει στην ευθύνη του ο υπεύθυνος του τμήματος που αφορούν υλοποίηση και αξιολόγηση ολόκληρου του έργου της πρακτικής άσκησης (υπάρχει λεπτομερής ανάλυση, στο πακέτο εργασίας 5).

7 Έξοδα έρευνας –προβολής και διαφήμισης – έξοδα ταξιδιών και διάφορα έξοδα

Από τα ιστορικά στοιχεία των απολογιστικών καταστάσεων των έργων Πρακτική Άσκηση, Γραφείο Διασύνδεσης και Επιχειρηματικότητα (Γ'ΚΠΣ) προκύπτει ότι το ύψος καθορίζεται σε ποσοστό 5% ,15% και 12% αντίστοιχα στους ετήσιους προϋπολογισμούς τους. Εάν λάβουμε υπόψη μόνο το ποσοστό που αντιστοιχεί στον προϋπολογισμό της Πρακτικής Άσκησης το ποσό ανέρχεται στα **1500€ τον μήνα**.

ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ (έξι μήνες) για 100 σπουδαστές

Μεταβλητό μηνιαίο κόστος /σπουδαστή (προκύπτει από τις δαπάνες 1,2,3 και 4)	520.00€
Κόστος για τους 100 σπουδαστές	
520* 100 σπουδαστές *6 μήνες =	312.000.00€
Σταθερό κόστος	48600.00€
(προκύπτει από τις δαπάνες 5,6 και 7) 8100 * 6 μήνες	
Συνολικό κόστος	361.120.00€

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ / σπουδαστή /μήνα	600€
--	-------------

Όσο αυξάνεται ο αριθμός των σπουδαστών το μεταβλητό κόστος θα μεταβάλλεται αναλογικά και δοθέντος ότι τα σταθερά θα παραμείνουν στο ίδιο ύψος το ανά σπουδαστή μηνιαίο κόστος θα μειώνεται (φυσικά με την προϋπόθεση ότι με τα δεδομένα σταθερά έξοδα θα μπορούσε να εξυπηρετηθεί ο παραπάνω αριθμός σπουδαστών).

**- ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΞΑΜΗΝΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (ΤΕΙ)
ΣΧΟΛΗ.....
ΤΜΗΜΑ

...../...../200...

Αριθμ. Πρωτ.

Ταχ.Δ/ση:
.....

Γραμματεία:

Τηλ:

Fax:

Β Ε Β Α Ι Ω Σ Η

Βεβαιώνεται όπως προκύπτει από τα Μητρώα Σπουδαστών του Τμήματος,
ότι
ο/η ΤΟΥ
..... έχει όλες τις προϋποθέσεις που τίθενται από την κείμενη
νομοθεσία για να πραγματοποιήσει την εξάμηνη υποχρεωτική **πρακτική του**
άσκηση στο επάγγελμα.

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΤΕΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ /Η ΕΡΓΟΥ:

ΘΕΜΑ: Πρακτική Άσκηση Σπουδαστών ΤΕΙ

Σας γνωστοποιούμε ότι το ΤΕΙ στα πλαίσια της οργάνωσης των προσπαθειών του για βελτίωση της επαφής με τους παραγωγικούς φορείς, εξασφάλισε τη χρηματοδότηση της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών του με ποσό 250 €. από το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ.Π.Σ.)

Τα νέα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης που προβλέπονται συνοπτικά είναι τα εξής:

1. Όλα τα διαδικαστικά θέματα καθώς και οι σχετικές δαπάνες θα καλύπτονται από το Γ΄ Κ.Π.Σ. και θα πραγματοποιούνται από το Τ.Ε.Ι. , όπως π.χ. η αμοιβή ασκούμενου σπουδαστή η οποία θα ανέρχεται στο ποσό των 250 € συμπεριλαμβανομένης και της ασφάλισής του .

2. Η πρακτική θα πραγματοποιείται σε εξάμηνους κύκλους ανά διαφορετικό σπουδαστή , οι οποίοι θα αρχίζουν τον Οκτώβριο και τον Απρίλιο κάθε έτους. Θα ακολουθείται συγκεκριμένο πρόγραμμα άσκησης το οποίο θα συντάσσει ο επόπτης της επιχείρησης στο έντυπο (μηνιαίο πρόγραμμα απασχόλησης σπουδαστών) που θα χορηγεί το ΤΕΙ και θα αναφέρει αναλυτικά τις εργασίες που θα ακολουθήσει ο σπουδαστής.

3. Η συμμετοχή της επιχείρησης στη δαπάνη μισθοδοσίας θα ανέρχεται από **260€ έως 350 € και θα καταβάλλεται εξολοκλήρου στο σπουδαστή μηνιαία.**

4. Η επιχείρηση απαλλάσσεται από οποιαδήποτε γραφειοκρατική διαδικασία.

Εάν επιθυμείτε να εκδηλώσετε ενδιαφέρον για πρακτική άσκηση στην Επιχείρησή σας, σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό, ενός ή περισσότερων σπουδαστών οποιουδήποτε Τμήματος του ΤΕΙ, (Μηχανολογίας, Τ. Πετρελαίου, Ηλεκτρολογίας, Διοίκησης Επιχειρήσεων, Διαχείρισης Πληροφοριών, Βιομ. Πληροφορικής, Δασοπονίας και Λογιστικής) σας παρακαλούμε να συμπληρώσετε και να μας αποστείλετε το διατιθέμενο συνοδευτικά έντυπο "Εκδήλωσης πρόθεσης συνεργασίας".

Ελπίζοντας σε μια αποδοτική συνεργασία, εκφράζουμε εκ των προτέρων τις ευχαριστίες μας και είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε σχετική πληροφόρηση.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΡΟΣ: ΤΕΙ
.....
Τηλ:

**ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΘΕΣΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΤΕΙ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΠΟ ___/___/___ ΕΩΣ ___/___/___**

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ: _____

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
(πόλη, διεύθυνση, αρ. τ.κ.) _____
ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ: _____
ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ: _____

Σύμφωνα με το έγγραφο του ΤΕΙ, εκφράζουμε πρόθεση για την πρακτική άσκηση σπουδαστών στην επιχείρησή μας ως εξής:

- α. Αριθμός σπουδαστών: _____ (___)
β. Τμήμα ειδικότητας σπουδαστή: _____
γ. Επανάληψή της σε επόμενα έτη: _____
δ. Οριζόμενος επόπτης της επιχείρησης:
Ονοματεπώνυμο: _____
Ειδικότητα ή Βαθμίδα: _____
ε. Ποσό συμμετοχής της επιχείρησης: **260 € - 350 €**
στ. Το ποσοστό της επιχείρησης θα διατίθεται κάθε μήνα εξολοκλήρου στον σπουδαστή.
ζ. Ενδεχόμενες παρατηρήσεις: _____

η. Ον/μο Σπουδαστή/Τμήμα: _____
στ. Αρμόδιος της επιχείρησης για επαφές της περαιτέρω διαδικασίας:
Ονοματεπώνυμο: _____
Τηλέφωνο: _____

Ημερομηνία _____

Για την Επιχείρηση

(σφραγίδα, υπογραφή, ονοματεπώνυμο)

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ: _____

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ

1^{ος} ΜΗΝΑΣ:

2^{ος} ΜΗΝΑΣ:

3^{ος} ΜΗΝΑΣ:

4^{ος} ΜΗΝΑΣ:

5^{ος} ΜΗΝΑΣ:

6^{ος} ΜΗΝΑΣ:

Ημερομηνία _____

Για την Επιχείρηση

(σφραγίδα, υπογραφή, ονοματεπώνυμο)

Τ.Ε.Ι.

.....

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΕΚΤ - ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

ΤΕΙ

..... /0.../200...

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

..... του και της
σπουδάστρια/στης του τμήματος πραγματοποίησε την
πρακτική της Άσκηση στο από τη ../.../200... έως και τις
.../0.../200... με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης του ΤΕΙ
....., ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ.

Η / Ο ΥΠΕΥΘΥΝΗ / ΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

.....

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΤΕΙ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ 65404
ΚΑΒΑΛΑ

.....

Σας αποστέλλουμε ταχυδρομικά τις συμβάσεις των Σπουδαστών για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης σε τέσσερα αντίγραφα. Αφού υπογραφούν και σφραγισθούν από τα δύο συμβαλλόμενα μέλη παρακαλούμε να αποσταλούν οι υπόλοιπες δύο συμβάσεις ταχυδρομικά στην παρακάτω διεύθυνση:

ΤΕΙ/ ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

.....

.....

Υπόψη:

Τηλ.

Οι Σπουδαστές αφού φωτοτυπήσουν το δικό τους αντίγραφο Σύμβασης θα πρέπει να απευθυνθούν στο ΙΚΑ της περιοχής τους για να τους χορηγηθεί Α.Μ.Ι. και να μας ενημερώσουν τηλεφωνικά. Τα στοιχεία Εργοδότη για το Σπουδαστή είναι τα παρακάτω:

ΤΕΙ/ ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

.....

.....

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΙΚΑ

Α.Φ.Μ.

Δ.Ο.Υ.

Η /Ο ΥΠΕΥΘΥΝΗ /ΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

.....

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΕΙ

Μεταξύ της επιχείρησης

που εκπροσωπείται από τον κο

και του Υπευθύνου έργου της χρηματοδοτούμενης από το Υπουργείο Παιδείας πρακτικής άσκησης του ΤΕΙ και σύμφωνα με την Κοινή Απόφαση Ε5/1797/20.3.86 (ΦΕΚ 183/14.4.86/τ.Β'), όπως τροποποιήθηκε με την Ε5/4825/16.6.86 (ΦΕΚ 453/16.7.86/τ.Β') των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Εργασίας, το Ν. 1404/83 για τη «Δομή και λειτουργία των ΤΕΙ» (ΦΕΚ 173/τ.Α'/24-11-83), το Π.Δ. 174/85 για την «Άσκηση στο επάγγελμα των σπουδαστών ΤΕΙ» (ΦΕΚ 59/τ.Α'/29-3-85), την ΥΑ Ε5/332/86, την Ε5/3196/87, την Ε5/776/89, την Ε5/ 2857/90 και Ε5/3658/90 εγκύκλιες οδηγίες του ΥΠΕΠΘ για την εφαρμογή της πρακτικής άσκησης, την Υ.Α Ε5/1303/86 για την «Ασφάλιση των σπουδαστών των ΤΕΙ κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης», όπως τροποποιήθηκε με τη μεταγενέστερη Ε5/347/95 του ΥΠΕΠΘ, και την Υ.Α. Ε5/1258/86 για τον «Ορισμό αποζημίωσης ασκουμένων στο επάγγελμα σπουδαστών των ΤΕΙ», όπως τροποποιήθηκε με τις μεταγενέστερες κοινές ΥΑ 2025805/2917/0022/93 και 2040776/4589/0022/94, καθώς και τις Ε5/1797/86 και Ε5/4825/86 αποφάσεις του ΥΠΕΠΘ, συνάπτεται Ειδική Σύμβαση Εργασίας, για την πρακτική άσκηση του/ της σπουδαστή/τριας

τουτου Τμήματος με τους παρακάτω όρους:

1) Ο/Η ασκούμενος/νη στο χώρο της εργασίας του, υποχρεούται να ακολουθεί το ωράριο λειτουργίας της επιχείρησης, τους κανονισμούς ασφάλειας και εργασίας καθώς και κάθε άλλη ρύθμιση ή κανονισμό που ισχύει για το προσωπικό της επιχείρησης.

Για τη μη συμμόρφωση του ασκουμένου με τα παραπάνω, ισχύουν τα αναφερόμενα στην παρ. 4 εδ. α, της Ε5/1797/20.3.86 Κοινής Απόφασης.

2) Η πρακτική άσκηση και συνεπώς και η Ειδική αυτή Σύμβαση, λήγουν αυτοδικαίως με το πέρας της υποχρέωσης για άσκηση του σπουδαστή και με μέση διάρκεια 6 (έξι) μήνες ήτοι την υπογραφή της παρούσας σύμβασης από τις 200.. μέχρι και τη λήξη του εξαμήνου.

3) Θα ακολουθείται συγκεκριμένο πρόγραμμα άσκησης που θα το συντάσσουν από κοινού ο επόπτης της Επιχείρησης κ.

και ο προϊστάμενος του τμήματος

4) Το σύνολο των αποδοχών του ασκούμενου Σπουδαστή από το ΕΠΕΑΕΚ και άλλες πηγές, εκτός των Επιχειρήσεων (Ιδιωτικών και ευρύτερου Δημόσιου Τομέα) δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 400 € μηνιαίως για Πρακτική εντός της Έδρας και τα 600 € μηνιαίως για Πρακτική εκτός της έδρας του Ιδρύματος ή του τόπου Μόνιμης Διαμονής του.

5) Ο Φοιτητής αμείβεται με € συμπεριλαμβανομένης της ασφαλιστικής κάλυψης, από το ΤΕΙ και συγκεκριμένα από την επιχορήγηση του ΕΠΕΑΕΚ προγράμματος «Πρακτική Άσκηση Σπουδαστών ΤΕΙ – Γ΄ Φάση» από το Γ΄ ΚΠΣ.

5) Το ελάχιστο κόστος που θα καλύψει η επιχείρηση στις δαπάνες (ανά φοιτητομήνα) καθορίζεται στα € καθαρά. Το ποσό καταβάλλεται εξ ολοκλήρου στο σπουδαστή . Τα χρήματα θα καταβάλλονται στο πρώτο δεκαήμερο του επομένου μηνός από την επιχείρηση.

6) Ο ασκούμενος δέχεται όλους τους όρους της παρούσας Ειδικής Σύμβασης και την προσυπογράφει.

Η παρούσα Ειδική Σύμβαση, συντάχθηκε σε τέσσερα αντίγραφα, ένα για την επιχείρηση, ένα για το τμήμα προέλευσης του ασκουμένου/νης, ένα για τον ασκούμενο σπουδαστή και ένα για το Τ.Ε.Ι.

..... 1/.../200..

ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ

**Για την επιχείρηση
(υπογραφή, σφραγίδα)**

Υπεύθυνος πρακτικής άσκησης

.....

ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΕΙ

Ο ασκούμενος σπουδαστής

Προϊστάμενος Τμήματος

.....

Τ.Ε.Ι.
ΣΧΟΛΗ
Τμήμα

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

Μεταξύ της επιχείρησης(*)
που εκπροσωπείται από τον/την
και του προϊσταμένου του τμήματος, της Σχολής
....., του Τ.Ε.Ι. ή του εξουσιοδοτημένου εκπροσώπου του και
σύμφωνα με την κοινή απόφαση Ε5/1797/20-3-'86, (Ρύθμιση θεμάτων αποζημίωσης και
ενασχόλησης ασκουμένων σπουδαστών στον ιδιωτικό τομέα), των Υπουργών Εθνικής Παιδείας
και Θρησκευμάτων και Εργασίας, συνάπτεται Ειδική Σύμβαση Εργασίας, για την πρακτική
άσκηση
τ.....σπουδαστ.....
..... του....., με τους παρακάτω όρους:

1) ασκούμεν..... στο χώρο της εργασίας τ....., υποχρεούται να ακολουθεί το ωράριο
λειτουργίας της επιχείρησης ή της υπηρεσίας, τους κανονισμούς ασφαλείας και εργασίας
καθώς και κάθε άλλη ρύθμιση ή κανονισμό που ισχύει για το προσωπικό της επιχείρησης ή
υπηρεσίας. Για τη μη συμμόρφωση τ.... ασκούμεν..... με τα παραπάνω, ισχύουν τα
αναφερόμενα στην παράγραφο 4 εδαφ. Α, της Ε5/1797/'86 κοινής απόφασης.

**2) Η πρακτική άσκηση και συνεπώς και η ειδική αυτή σύμβαση, λήγουν αυτοδικαίως,
με το πέρας της υποχρέωσης για άσκηση τ.... σπουδαστ..... .**

3)(*) στα πλαίσια της
κοινωνικής τ... αποστολής αλλά και των δυνατοτήτων τ..., υποχρεούται να συμβάλλει,
κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, στην αρτιότερη εκπαίδευσή τ...
ασκούμεν..... και σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 4 εδάφ. Γ, της
Ε5/1797/'86 κοινής απόφασης.

4) Η επιχείρηση οφείλει να απασχολεί τ.... ασκούμεν... στα πλαίσια του περιγράμματος
πρακτικής άσκησης της
ειδικότητάς τ.... και σε συνεργασία με την επιτροπή πρακτικής άσκησης του Τμήματος
προέλευσης τ.... ασκούμεν..... .

5) Το Τμήμα προέλευσης τ.... ασκούμεν.... οφείλει να φροντίσει για την πρόσθετη
ενημέρωση και εκπαίδευσή τ.... σε θέματα ασφάλειας εργασίας.

6) ασκούμεν.... δέχεται όλους τους όρους της παρούσας Ειδικής Σύμβασης και την
προσυπογράφει.

Η παρούσα Ειδική Σύμβαση συντάχθηκε σε τρία αντίγραφα, ένα για την επιχείρηση, ένα για
το Τμήμα προέλευσης τ....ασκούμεν.... και ένα για τ.... ασκούμεν..... σπουδαστ..... .

...../...../.....

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ

Για την Επιχείρηση

Για το Τμήμα

.....
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ

ΠΡΟΣΥΠΟΓΡΑΦΕΙ

..... ασκούμεν.....σπουδαστ.....
.....

T.E.I.
SCHOOL OF
Department

SPECIAL CONVENTION OF WORK FOR PRACTICAL EXERCISE OF STUDENTS

Between the enterprise.....(*), that is represented byand the supervisor of the department of of the School of, of T.E.I. of or his authorized representative and agreeing with the common decision E5/1797/20-3-'86, (regulation of subjects of compensation and occupation of practised students in the private section), the Ministers of National Education, Religion and Work, a Special convention of Work is contracted, for the practical exercise of the student., with the following terms:

- 1) The practised, in the space of his work, is compelled to follow the schedule of operation of the enterprise or service, the regulations about safety and work as well as any other adjustment or regulation that is in effect for the personnel of the enterprise or service. For the not conformity of the practised student with above, the reported in paragraph 4 section A, the E5/1797/' 86 common decision are in effect.
- 2) The practical exercise and consequently this special convention, expire ipso jure, with the end of the obligation for the students exercise.
- 3)..... (*) in the frames of its social mission and his possibilities is compelled to contribute, at the better possible way, in the completeness education of the practised and accordingly to the reported in the paragraph 4 section. C, the E5/1797/' 86 common decision.
- 4) The enterprise owes to occupy the practised in the frames of outline of practical exercise in his speciality and in collaboration with the committee of practical exercise of the originating department of the practised.
- 5) The department of origin of the practised owes to attend additional briefing and education on issues about safety of work.
- 6) The practised accepts all the terms of the present special convention and subscribes to it.

The present special convention was drawn up in three copies, for the enterprise, for the originating department of the practised and for the practised student.

...../...../200.....

CONTRACTING

For the Enterprise

For the Department of
The Supervisor

.....

.....

IT SUBSCRIBES the practised student.....